

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

The Triangle of Turkey- Israel

TÜRKİYE İSRAİL ÜÇ GENİ

AMERİKA

Deniz TANSİ

KaNeS

TÜRKİYE
İSRAİL
ÜÇGENİ

(AMERİKA)

Yrd. Doc. Dr.
Deniz TANSİ

KaNeS Yayınları

Dizi No : 811-21

TÜRKİYE-İSRAİL ÜÇGENİ

The Triangle of Turkey- Israel

Yrd. Doc.Dr. Deniz TANSİ

Birinci Basım: 2011

ISBN: 978-605-4478-10-1

Yayıncı Sertifika No: 16534

Editör: Esra ERTUNÇ

Kapak Tasarımı ve Dizgi: Gülçin KARAKAYA

Kitabın tüm hakları KaNeS Yayınları'na aittir
Yayınevinden yazılı izin alınmadan kısmen veya tamamen alıntı yapı-
lamaz, hiçbir şekilde kopya edilemez, çoğaltılamaz ve yayımlanamaz.

İletişim

KaNeS Yayınları

Bahariye Cd. Süleyman Paşa Sk. Aybek İş Merkezi

No:30 /B

Kadıköy-İSTANBUL

Tel: +90 216-414 73 51 pbx

Fax : + 90 216 414 73 52

Web: <http://www.kanesyayinlari.com>

e-posta: info@kanesyayinlari.com

Arı Matbaacılık

Sertifika No: 13340

Elimtaş Davutpaşa Matbaacılar Sitesi

No: 103/431 Topkapı / İstanbul

Tel : 0.212 493 34 55

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	5
TÜRKİYE-İSRAİL ÜÇGENİ DERKEN... ..	7
SOĞUK SAVAŞTA TÜRKİYE-İSRAİL İLİŞKİLERİ ..	9
NEDEN TÜRKİYE-İSRAİL BARIŞI?	12
HİZBULLAH MEYDAN OKUYOR	16
Kalkan Meselesi	18
Hizbullah'ın İşlevi	19
YANGIN DİPLOMASİSİ VE SARI PASTA	23
MAVİ MARMARA NEYİ SİMGELİYOR	27
Holokost'tan İsrail'e	34
HOLOKOST'U ANMA	37
BATI EKSENİ DÂHİLİNDE TÜRKİYE-İSRAİL İLİŞKİLERİ	43
Gerilimlere Rağmen Süren İlişki	45
ABD ORTADOĞU POLİTİKASINI SIFIRLIYOR	48
Obama Neyi Sıfırlıyor?	50
ORTADOĞU'DA 1967 DENKLEMİ	52
İsrail'in Kurulması ve 1967	55
1967 Barışı Mümkün mü?	56
ABLUKA SONRASI	58
Abluka Sona Erdi, Roller Değişti.....	60
DIŞ POLİTİKADA MİLLİYETÇİ RÜZGAR?	62
İSRAİL TECRİT Mİ OLUYOR?	65
ORTADOĞU LİDERLİĞİ VE İSRAİL	71
SONUÇ ADINA: ÜÇGEN'İN GELECEĞİ	76

ÖNSÖZ

Saygıdeğer Okurlar,

Sevgili Deniz Tansi ile tanışalı çok uzun bir zaman olmadı; sanki kendisini yıllardır tanıyor, yıllardır aynı havayı ve hatta Türkiye'yi teneffüs ediyor olduğumuzu, aramızda binlerce kilometre olsa bile yakın hissetmek çok zamanımızı almadı.

www.hastürktv.com web sitesinde İsrail-Türkiye ilişkilerine ağırlık vermemize rağmen değişen dünya konjonktüründe ve Ortadoğu'da gerek Türkiye'nin, gerekse İsrail'in komşuları ile ilişkilerine değinmeden bir şeyler anlamak mümkün değildir.

Sağ olsun Deniz Tansi bu konuda bilimsel bir katalizör ve ışık tutucu olmuştur. Üstelik bunu zevkle ve herhangi bir bedel beklemeden yapmış, yapmaya da devam etmektedir.

www.hastürktv.com web sitesi birkaç gönüllü ile iki ülke arasındaki ilişkilere ışık tutmak yanlış noktalara parmak basmak amacıyla İsrail'de kurulmuş bir sitedir. Deniz Tansi ise, bu web sitesinin kuruluşunda editörlüğünü üstlenmiş olup, 3 ay içinde de Tel-Aviv Üniversitesi Moşe Dayan araştırma bölümüne kabul edilmiştir. Ayrıca geleceği çok parlak bir genç olan Hay Eytan Cohen Yanaracak'ın hocası olan

Tansi, bu genç kardeşimin vesilesi ile kazandığım mükemmel bir dosttur. Hay ise hem sınıf hem de gençlik arkadaşımın oğludur. Övgülerimde bu dostluk ilişkisinin herhangi bir katkısı olmadığına da yemin edebilirim. İsrail siyasetinin bu genci fark etmemesi kehanet gerekirse değildir.

Tabii ki bu yazı sevgili Deniz'in kitabının giriş yazılarından biridir ve Hay reklâm panosu değildir ama Deniz ile aramızdaki dostluğun temelinde Hay çimentosu olmasaydı bu satırları yazıyor olmayacaktım. Hem de www.hasturktv.com olarak Deniz Tansi'nin yazılarından muhtemelen mahrum kalacaktık. Belki Deniz de bu yazıları yazmamış olacaktı.

Deniz hakkında belirtmek istediğim bir kaç nokta daha var. Deniz iyi ve güzel yazan bir yazar, ama gazeteci değil, Deniz bir bilim adamı, bir tarihçi ve bir siyasal analist, hatta geçmişten ders alarak gelecek hakkında da ufku muza yön verebilen bir yazardır. Yazılarını www.hasturktv.com sitesinden okursanız son 1,5 sene içinde hangi olayların altını çizmiş kimleri mercek altına almış görebilirsiniz. Benim tespit ettiğim ve Deniz Tansi'nin merceği altında olan konuları şöyle sıralayabilirim: ABD Başkanı Obama, İran Hamas, Hizbullah ve İhvan ılımlı İslam, Siyasal İslam, Türkiye'nin Ortadoğu siyaseti ve Türkiye-İsrail ilişkileri. Aşağıda ise şimdiye kadar www.hasturktv.com'da yayınlanmış, 51 adet Deniz Tansi makalesinin linklerini takdim ediyorum. İlginizi çekeceğinden kuşku yok.

İyi incelemeler.

RAFAEL SADİ

TÜRKİYE-İSRAİL ÜÇGENİ DERKEN

Türkiye-İsrail ilişkilerini anlayabilmek, bu zemin üzerinde çalışmak çok dikkat gerektiren bir husustur. İki ülke arasındaki sıkıntılara rağmen, her ikisinin de ABD müttefiki olması, ikili ilişkilerde müttefiklik olmasa da kurumsal bir bağ yaratmaktadır. Söz konusu kurumsal bağ, Türkiye-ABD, İsrail-ABD ilişkileri zemininde kendisini ifade ederken, ikili ilişkiler “yoğun işbirliği” zemininde anlam bulmaktadır.

İşte bu çerçevede ABD üçgenin tepesini oluştururken, Türkiye-İsrail ilişkileri “yatay bir düzlemde” yaşam alanı bulmaktadır. Dolayısıyla, geometrik açıdan, iki nokta bir üçgeni oluşturmaya da, ABD söz konusu üçgeni somutlaştırmaktadır. Her üç ülke arasındaki ilişkiler, bu minvalde, bağımlı değişkenler olarak adlandırılırsa, bağımlı değişkenler arası ilişkiler “korelasyonel” yüzeyde tanımlanabilir.

Korelasyon peki hangi parametrelerle açıklanacaktır? Ortadoğu’daki iki ABD müttefikinin, 2011 sonbaharında “Doğu Akdeniz Krizi”nin eşiğine gelmesi, gerçekçi bir ortamı yansıtmakta mıdır? Arap Baharı sonrasında, Türkiye-İsrail ilişkileri her ne kadar Palmer Raporu’nun gölgesinde kalsa da, İran’ın Türkiye ile rekabetini arttırması, ABD işgali sonrası Irak ve Arap Baharı’nın son uygulama alanlarından biri olan Suriye’de söz konusu rekabetin yoğunlaşması, Kasım 2010’da onaylanan NATO füze kalkını radarlarının Türkiye’ye konuşlanacağıının kesinleşmesi, Türkiye-İran hattında başka bir gerginlik nedeni olmuştu.

Suriye krizi bile, Türkiye-İsrail zemininde, belirsizlik-

ten kaynaklanan “ortak bir sorunu” ortaya koymaktadır.

Tarihsel zeminde zaman zaman önemli krizler yaşayan Türkiye-İsrail üçgenini, Ekim 2010-Ekim 2011 arasında ağırlıklı olarak Hastürk TV’de kaleme aldığım, döneme tanıklık eden yazılarımda, kronolojik bir kategorizasyonla değerlendirmeye çalıştım.

Umarım ikili ilişkiler, gerek Filistin sorununun çözümü, gerekse de bölge barışı için katkılar sunacak biçimde düzelir ve gelişir. Elbette ABD’nin bu süreçteki konumunu da not ederek, olası gelişmeleri kaydetmek gerekmektedir.

Deniz Tansi Ekim 2011 İstanbul

Kitabın yayına hazırlandığı dönemde, Şalom gazetesinde Türkiye-İsrail barışının Ortadoğu’ya model olarak ele alınmasını değerlendiren bir yazı kaleme almıştım. Bu meyanda kapsamlı bir çerçeve zemininde söz konusu çözümlemeyi, başlangıç bölümüne koydum.

SOĞUK SAVAŞTA TÜRKİYE-İSRAİL İLİŞKİLERİ

Türkiye-İsrail ilişkilerinin ana yapısını anlamak için, öncelikle tarihi sürece başvurmak ve ABD müttefikliğini çözümlemek gerekmektedir. İsrail'in varlığı BM Genel Kurulu'nun 1947 Kasım'ında onayladığı 181 sayılı "taksim planı" nından kaynaklanmaktadır. Türkiye söz konusu oylamada "iki devletli çözüme" karşı oy kullanmıştır. Bu davranışa karşın, 1948 Aralık'ında, Fransa ve ABD'yle BM bünyesindeki Filistin Uzlaştırma Komisyonu'nda yer almıştır. Bilindiği gibi İsrail Mayıs 1948'de kurulmuştur. Ve Türkiye, nüfusunun çoğunluğu Müslüman bir ülke olarak İsrail'i ilk tanıyan devlet olma sıfatına sahip olmuştur ve bu bağlamda tek ülke olma unvanını 1978 Camp David'e kadar korumuştur. Türkiye'nin 1947 ve 1949 kararlarındaki tutum değişikliği, ABD müttefikliğinin kurumsallaşması ve Batı ekseninde yer almasıdır. Not almamız gereken bir konu da, ABD'deki Yahudi lobisinin Türk-ABD ilişkilerine olumlu etkisidir. Türk-İsrail ilişkileri aynı zamanda Türk-ABD ilişkilerinin, Türk dış politikasına bir izdüşümü olarak ele alınmalıdır.

Ne var ki, ikili ilişkiler Soğuk Savaş'ta çok net olmamıştır. 1967'deki "6 gün Savaşı" ve 1973'teki "Yom Kippur" savaşlarında, Türkiye Arap ülkelerini İsrail'e karşı desteklemiştir. Bu olumsuz gelişmelere karşı, iki ülke ilişkilerini özellikle askeri, istihbari ve savunma düzeylerinde devam ettirmiş, bunda her iki ülkenin Batı ekseninde yer alması temel bir rol oynamıştır. Türkiye Batı savunma konseptine, Yunanistan'la birlikte, 1947 Truman Doktrini çerçeve-

sinde kabul edilmiştir. 1952’de yine Yunanistan’la birlikte, NATO’da üyeliği onaylanmıştır. İsrail’in doğuşu genellikle Batı ülkeleri tarafından desteklenmiştir. NATO üyesi Türkiye ve ABD müttefiki İsrail ortak noktalarda buluşsa da, çelişkiler yıllar içerisinde devam etmiştir. ABD müttefikliği Ortadoğu’da Batılı bir eksen teşvik etmiştir. 1955’te Türkiye, İran, Pakistan, Irak ve Britanya Bağdat Paketi’nı kurmuşlardır. Irak, 1958’deki askeri darbeden sonra, SSCB’ye yanaşınca, Paket’tan ayrılmış ve örgüt CENTO’ya dönüşmüştür. İsrail, her iki oluşumda da yer alamamıştır. Ancak başka bir gelişme, Türkiye-İsrail arasında 1958’de imzalanan “Çevresel Pakt”tır. **29 Ağustos 1958’de Menderes ve Ben Gurion tarafından imzalanan gizli anlaşmayla, Trident istihbarat ağı kurulmuştur.**¹

Türkiye’nin Ortadoğu yaklaşımı, 1960’lardaki yeni koşullarla değişmiştir. “Détant” süreci,² ülkeler için otonom ve merkezkaç eylemler yapma şansı doğurmuştur. 1964’te Kıbrıs bunalımı sırasında, ABD Başkanı Johnson’ın Türk Başbakanı İnönü’ye yazdığı ve Türk dış politikası literatürüne “Johnson mektubu” olarak geçen mektup, bu tutum değişikliğini anlamak açısından önemli bir işarettir. **Söz konusu mektupta ABD başkanı, sadece Türkiye’nin olası bir Kıbrıs operasyonunda NATO silahlarını kullanamayacağını söylemekle kalmamış, ayrıca Kıbrıs nedeniyle olası bir SSCB saldırısına karşı, NATO’nun “kollektif savunma”yı içeren, 5. maddesinin Türkiye için kullanılamayabileceğini ima etmiştir.** Bu Türk dış politikası için

1 Çağrı Erhan, Ömer Kürkçüoğlu, “Filistin Sorunu”, Türk Dış Politikası Cilt 1, (ed: Baskın Oran), İletişim Yayınları, İstanbul, 2003, p. 648.

2 Detant: 1960–1980 arasında blok ilişkilerinin devam etmesine rağmen bloklara dâhil olan ülkelerin; müttefiklik ilişkilerinden göreceli olarak bağımsız hareket etmesini sağlayan “yumuşama” sürecidir.

travma haline gelen bir olay olmuştur. Türkiye NATO’da kalmıştır ama bazı konularda farklı davranmıştır. Altını çizdiğimiz gibi Arap-İsrail savaşlarında Arap ülkelerini desteklemiş, 1969 El Aksa bombalamasından sonra bazı Sovyet destekçisi Arap ülkeleriyle, İslam Konferansı Örgütü’nün kurucuları arasında yer almış ve 1974’te ABD’nin muhalefetine rağmen Kıbrıs Barış Harekâtı’nı gerçekleştirmiştir. Baskın Oran’a göre, 1960 -1980 arasında dünyada dış politikayla ilgili görece bir otonomi vardı. Sonuçta, Türkiye’nin İsrail’e karşı, Batı eksenine rağmen davranışları bu bağlamda değerlendirilebilir. Türkiye’nin Ortadoğu’daki tarihi ve kültürel bağları, Arap ülkelere karşı uyguladığı yakınlaşma politikasını kolaylaştırmıştır.

Soğuk Savaş’ın sonunda, Türk-İsrail ilişkileri iyileşmiş, temsilcilik düzeyi büyükelçilik konumuna yükseltilmiş, 1996 ve 1997’de Refah-Yol iktidarı döneminde askeri ve ekonomik anlaşmalar imzalanmıştır. ³

Özcan ve Bengio’ya göre, Türk-İsrail ilişkileri müttefiklik değil ama yoğun ilişki olarak tanımlanabilir.⁴ Ve ilişkinin temel kavşağı da ABD’dir.

Günümüz ilişkileri ise kitabın içersinde detaylı olarak incelenmektedir.

3-Gencer Özcan and Ofra Bengio, “The Decade of the Military in Turkey: The Case of the Alignment with Israel in the 1990’s”, *International Journal of Turkish Studies*, Spring 2001, volume 7, nos:1 and 2, p.22

4-Ofra Bengio and Gencer Ozcan, “Changing Relations: Turkish-Israeli-Arab Triangle”, *Perceptions: Journal of International Affairs*, March-May, 2000, p. 134.

NEDEN TÜRKİYE-İSRAİL BARIŞI?

Aslında diplomaside “barış” sözcüğü, bir sıcak çatışma ya da savaşın üstüne kullanılır. Bu çerçevede “barış”ı, Türkiye-İsrail ilişkileri zemininde, topyekûn anlamda bir düzenin Ortadoğu’ya yansıtılması çerçevesinde ele alıyorum. Şöyle ki, Türkiye-İsrail hattında demokratik siyasal değerler ve modern ekonomi yüzeyinin, bölge ülkelerine politik-iktisadi boyutta “model” olmasını kastediyorum.

Günümüzde Türkiye-İsrail ilişkilerinin iyi olmasını dilemek, popüler alanda neredeyse bir yaşamsal risk haline geldi. Ne yazık ki, ulusalcılıktan İslamcılığa ve oradan sosyalizme uzanan geniş bir politik spektrumda “Siyonizm ve İsrail hakkındaki komplo teorileri” çok prim yapıyor. Bu zeminde 1492’den beri Yahudileri “zor durumdan kurtarmakla” övünen tarihsel geçmiş, “ithal bir anti-semitizm”i Cumhuriyet’in içinde tartışan bir konuma geldi.

Dış politikada İsrail’i eleştirmekle başlayan pek çok tümce, süreç içinde “Yahudilik” üzerine yapılan manipülasyonlara uzanmaktan kurtulamıyor. Ve aslında konunun bilinçaltındaki gerçekleri de ustaca saklanıyor. Zira İsrail’in politikalarını ele almak, yanlışlarını söylemek konusu bir diplomatik analizken, rövanşist radikal akımlar, “İsrail devletinin varlığını” sorgulayacak bir “nefret söylemini” içten içe beslemektedirler. Böylece siyasal-toplumsal düzeyde ortaya konulan pek çok tartışma, kamuoyu çerçevesinde “bilinçaltı bir” bakış açısını tetiklemekte, Türkiye-İsrail ilişkileri, “Arap Sokağı”nın etkisinden kurtulamamaktadır.

Peki, böylesine bir ortamda, Türkiye-İsrail ilişkileri-

nin, hele Mavi Marmara hadisesinin gölgesinde, daha iyi olacağını söylemek ya da Türkiye-İsrail barışının gerekli olduğunu ifade etmek ne kadar akılcı diye sorulabilir.

Dikkat edilecek olursa, her iki ülke de ABD müttefikidir. Öte yandan, modern birer ekonomiye ve demokrasi birikimine sahiptirler. Ortadoğu'nun geneline bakıldığında, bu iki farklı gerçeğin, ayrı ayrı ya da tek bir parantezde birleştiğini söylemek çok güçtür.

Her ne kadar Libya'nın devrik lideri Kaddafi'nin "infaz görüntüleri" "Arap Baharı"nın son simgelerinden olsa da, "sözde bahar"ın ardından, Ortadoğu'da dengeler daha da belirsizleşmiş, radikal akımlar güçlenmiştir. Suriye konusunun nasıl çözüleceği, İran'ın bölgesel politikası, Mısır'da İhvan'la karışık bir gelecek, Yemen ve diğer ülkelerdeki karışıklıklar karamsar bir tablo çizmektedir.

Tüm sorunlara karşın, ekonomik ve demokratik istikrar, Türkiye-İsrail ilişkileri bağlamında bir anlam ifade etmektedir. Haritalar yeniden oluşurken, parçalara bölünmüş devletlerin, kabile ve aşiret yapılarının, etnik husumetlerin yaratacağı "kaos", Türkiye-İsrail parantezinde bir işbirliği ile en alt düzeyde "risklerle" atlatılabilir.

Devlet ciddiyeti, bürokratik gelenek ve modernleşmiş toplumsal yapılara sahip iki devletin, bölgesel istikrarsızlığa tahammülü yoktur. İsraili onbaşı Gilad Şalit'in Filistin tarafındaki 1027 mahkûm ve tutukluyla "takas" edilmesi konusunda, Türkiye'nin İsrail-Hamas arasındaki dolaylı pazarlık sürecinde ilk günden beri aracılık yaptığıının ortaya çıkması, ikili ilişkilerde gerek gerginliklere karşın diyalogun sürmesi, gerekse de ikili ilişkilerin bölgesel düzeydeki uzlaşma arayışlarına ne kadar hizmet ettiği açısından önem taşımakta-

dır. Keza “dökme kurşun operasyonu” öncesi, Türkiye’nin Haziran-Aralık 2008’de, Suriye-İsrail dolaylı görüşmelerine aracılık etmesinde görüldüğü gibi...

Suriye’nin parçalanma potansiyeli taşıdığı, İran’ın NATO “füze kalkanı”na karşı, Türkiye dâhil, Batılı müttefikleri tehdit ettiği ortamda, ABD’nin Aralık 2011’de Irak’tan askeri çekilme takvimi öncesinde, İran’ın, Irak anayasasına göre Kürdistan Bölgesel Yönetimi’yle işbirliğini arttıran Türkiye’yle rekabetinin yoğunlaştığı bir zeminde, birtakım meseleleri aşmanın zamanı gelmiştir.

Son günlerde, Türkiye-İsrail arasında en çok konuşulan konu “Doğu Akdeniz krizi” olmuştur. Kıbrıs Rum Kesimi ve Yunanistan’ın da ele alındığı zeminde, “sanal savaş senaryoları” üretilse de, iki ABD müttefikinin Doğu Akdeniz’de kitlesel bir savaşa gireceğini iddia etmek çok da fazla anlam taşımamaktadır. Böylesine bir gündem takip edilirken, Ortadoğu, altını çizdiğimiz çerçevede bir “bilinmeyenler koalisyonu”na dönüşmektedir.

Şalit konusunda, İsrail cumhurbaşkanı Peres’in Türkiye’ye “ayrıca” teşekkür etmesi ve İsrail parlamentosu Knesset’in savunma ve dış işleri komitesi başkanı Şaul Mofaz’ın “Türkiye’yle ilişkileri düzeltmenin tam zamanıdır” demesi umut vericidir. Türkiye ise Mavi Marmara konusunda, “özür, tazminat ve Gazze’ye yönelik ablukanın kaldırılması” taleplerinde ısrarcıdır ve 2. kâtiplik düzeyine inen diplomatik ilişkilerin “normalleşmesi”ni buna bağlamaktadır.

Diplomaside her bir sorun diyalogla çözülür. Türkiye-İsrail arasında her şeyden önce “diyalog”un başlaması, her iki ülkenin ve bölgenin çıkarları açısından önemlidir. İki

demokrasinin ve iki modern ekonominin, kısacası “Ortadoğu’daki Batılı” iki ülkenin göstereceği işbirliği, bölgenin demokratikleşmesi ve küresel ekonomiye eklenmesi açısından stratejik değer taşımaktadır. Bu yüzden halklar arası kültürel köprüünün kurulması gerekir. Türk ve Yahudi halkları asırlardan beri, “birlikte yaşama”nın verdiği “ortak bir vizyona” sahiptir. Bugün anti-semitizmin coğrafi ve siyasi eksenini kaymış, 19. yüzyılın son çeyreğinden, II.Dünya Savaşı’nın sonuna dek Orta ve Doğu Avrupada, en nihayetinde Holokost’la sonuçlanan, söz konusu ırkçı akım, Ortadoğu’da “İsrail karşıtlığı” zemininde yaşam alanı bulmuştur. Bu sefer de Yahudilerin toplu yaşadığı ülke olarak kaydedilen İsrail “hedef tahtası”na konmuştur. İran devlet başkanının her fırsatta “Holokost inkârı” ve “İsrail’i haritadan silme” tehditleri, değindiğimiz yaklaşımın en somut tezahürü olmuştur. Bu yüzden İran’ın “nükleer faaliyetleri”, kendi devlet politikası temelinde dikkat çekmektedir. Tarihinde anti-semitizme ev sahipliği yapmamış Türkiye, bu tür önyargıların aşılmasında öncü rol oynama hakkına sahiptir. Zira Osmanlı geçmişi ve Cumhuriyet birikimi, böylesine bir sentezi ortaya koyacak insani zenginliğe sahiptir. İşte bu çerçevede radikal akımların oyununa gelmeden, kalıcı işbirliğini sağlama çerçevesinde, iki ülkenin şimdiye kadar olduğu gibi “terörle mücadele”deki dayanışmasını sürdürmek, dış ticaret hacimlerini yükseltmek ve ortak siyasal değerler üzerine bir gelecek inşa etmek, Ortadoğu’da kalıcı barış ve istikrar için ivedilik derecesinde bir içeriğe sahiptir.

HİZBULLAH MEYDAN OKUYOR

Fransız gazetesi Le Figaro, İran yanlısı örgütün silah ve füze trafiğini işleyen kapsamlı bir yazı yayınladı. Haaretz'in aktardığı analizde, silahlı militanlar, milletvekilleri ve bakanlar aracılığıyla Hizbullah saldırısını hızlandıracak bir seferberlik, Lübnan'da somutlaşıyor.

Gazetenin iddiasına göre, Hizbullah'ın 10 bin militanı var. Ve örgüt, Suriye-İran ittifakının desteğiyle önemli bir cephanelik haline gelmek üzere. Söz konusu değerlendirilmede, Ocak 2010'da ABD radarları tarafından M-6002 tipi 26 füzenin, Şam'dan Suriye'nin Lübnan sınırına uzanan bölgede saptandığı belirtildi. Analiz çerçevesinde, silah taşıma sisteminin 3 birim tarafından gerçekleştirildiği ifade ediliyor.

Buna göre, Birim 108 silah ve cephanenin Şam'dan Lübnan sınırındaki Hizbullah üslerine ve Suriye hava alanının yakınına transfer edilmesinden sorumlu. Birim 112 ise, silahların üslerden Lübnan'a aktarılmasında görev alıyor. Birim 100, konuşlanma ve eğitim işlerini yerine getiriyor.

Altı çizilen planlı çalışmalar, özellikle 2006 yazında yaşanan II. Lübnan Savaşı'ndan sonra sistemleştirilmiş. Uydu fotoğrafları, geçen yıl Mart ayında ve bu ayın başında, Suriye ordusunun Şam yakınlarında Scud üssünün varlığını belgeliyor. Ülkenin üçüncü büyük üssünün, Şam'ın kuzeydoğusunda ve 25 km.yakınındaki Adra'da yer aldığı söyleniyor. Üssün derin bir vadide, 400 m.'lik dağlarla çevrili olduğu da tespit ediliyor. Fotoğraflarda 11 m. uzunlu-

ğunda 5 Scud füzesi var. Haberde Adra üssünde stoklanan bu ölçülerdeki füzelerin Scud B ve Scud C olduğu ortaya konuluyor.

Daha önce de, Suriye'nin Hizbullah'a Scud füzeleri verdiği haberleri yapılmıştı. Le Figaro, Şam yönetiminin Hizbullah için 40 bin civarında füze biriktirdiğini de iddia ediyor.

Söz konusu kapsamlı analiz, aslında Hizbullah'ın ne tür hazırlıklar içinde olduğunu göstermesi açısından bir hayli önemli. İran'ın Büşehr'deki nükleer reaktörüne ilk yakıtın da sağlandığı bu günlerde, bölgedeki İran yanlısı hareketlenmeleri anlamak gerekiyor.

Peki, bunca hazırlık niye? III. Lübnan Savaşı ya da İsrail'e bir topyekûn saldırının hummalı çalışmaları mı gözleniyor?

Bölgedeki gelişmeleri doğru çözümlemek lazım. Lübnan-Suriye hattındaki Hizbullah silahlanması, yeni bir savaşın göstergesi. Ancak bu bağlamda daha uzun hazırlık evresinin olduğu bir "topyekûn saldırı"nın parça süreçlerini görüyoruz. Düğmeye, İran'ın "nükleer silaha" sahip olmasıyla basılacak.

Kalkan Meselesi

AKP'nin rahatsız olduğu NATO'nun füze kalkanı, tek başına bir olgu değil. NATO'nun 19–20 Kasım 2010'da onaylamaya hazırlandığı yeni stratejik konseptin bir parçası, ama elbette önemli bir parçası. ABD'nin ısrarla İran'ı “tehdit” olarak isimlendirme politikası, İran'ın bölgedeki stratejisi ve nüfuz alanını ilgilendiriyor. (Değerlendirme; 26.10.2010 tarihinde, hasturktv.com isimli internet haber sitesinde yayınlanmıştır.)

Davutoğlu'nun çekindiği gibi, NATO füze kalkanı İsrail'i değil, NATO'yu koruyacak. Zira İsrail'in “demir kubbe” füze kalkanı, hem İran hem de İran'ın müttefiki Suriye-Hizbullah-Hamas gibi unsurlara karşı yapılandırılıyor. Denemeleri yapıldı bile.

Altını çizdiğimizde zeminde AKP yönetimi NATO'dan, kalkanın İsrail için kullanılmayacağı ve bilgilerinin İsrail'de olmayacağı garantisi istedi. İşin içindeki tuhafılık, AKP dış politikası Barçın Yinanç'ın Hürriyet Daily News'ta yazdığı gibi, “ideolojik körlük” içine girdi. Dolayısıyla, NATO'nun 2010'da güncellenen stratejik konseptinin anlamını ya kavrayamadılar ya da daha tehlikeli bir arayışın içine girdiler. Rusya-Çin-İran gibi, parametreleri belli olmayan bir eksenin içinde debelenmek, eğer gündeme gelecekse, gerçekten işimiz çok demektir. (İsrail'in Negev Çölü'nde konuşlandırdığı radarlar Malatya Kürecik'te konuşlanması planlanan radarlarla aynı cinstendir.)

Rusya'nın, Hamas ve Hizbullah gibi militan örgütlerle-

re bakış açısı, Soğuk Savaş'ın ardından Ortadoğu'ya İran-Suriye kanalıyla sızma çabasını ortaya koymaktadır. Benzer bir efor, Rusya-Ermenistan-İran üçlemesinde Güney Kafkasya'da, Sovyetlerin yıkılmasından sonra ortaya çıkmıştır. Rusya İran'la hem Kafkasya'da hem de Ortadoğu'da yoğun işbirliği içine girmiştir. Hamas lideri Meşal'in Moskova'da çeşitli vesilelerle ağırlanması, Hizbullah konusunda Rusya'nın destekleyici bir tavır içinde olması, Sovyetlerin ardından, Rusya'nın bölgede varlık denemeleri olarak değerlendirilebilir.

İran-Suriye yüzeyinde Rus yapımı silahların ağırlık taşınması, İran'ın nükleer teknolojisinin Rusya kaynaklı olması, yeni dönemdeki dengeleri işaret etmektedir.

NATO'nun "kalkan" stratejisi, İran ve İran bağlantılı örgütlere karşı bir güvenlik konseptini içinde barındırmaktadır. İran'ın olası nükleer silah potansiyeli, "kalkan"la etkisiz ve de anlamsız hale gelecektir. İşte bu yüzden, olası bir ABD-İran savaşını "kalkan" önleyebilecektir. Ancak AKP iktidarının İran'ı "rahatlatma" çabaları, İran'ın uranyum zenginleştirme programını "güle oynaya" sürdürmesi, nükleer bir İran'ı ete kemiğe büründürecektir. Bu da savaş demektir.

Hizbullah'ın İşlevi

Şimdi hiç imalı sözlere gerek yok. Hizbullah demek İran demektir. Lübnan'ın İran tipi bir İslam Cumhuriyeti olmasında, Şii Arap tabana dayanarak, ortaya konulan siyaset, İsrail karşıtlığıyla meşruiyet sağlamaktadır.

Güney Lübnan'da fiili bir antite yaratan Hizbullah,

tüm ülkede ana muhalefet olarak ve kabinedeki varlığıyla, artık “son gün”e hazırlanmaktadır. Hizbullah’ın Suriye’de depolanan füze gücü, İran’ın İSRAİL’İ YOK ETME HEDE-FİNİN somut altyapısıdır.

İşte gelinen bu noktada, Hizbullah Ortadoğu siyasetinde bir kilit taşıdır. İran bir taşla, iki kuş vurmaya tasarlanmaktadır: Lübnan’ı Hizbullahistan zemininde eyaletleştirmek ve İsrail’i tarih sahnesinden silmek.

Türkiye’nin İsrail karşıtlığını güçlendirmesi ve İran dostluğunu pekiştirmesinin yaşamda karşılığı bulunmamaktadır. İran, Türkiye’de Prof.Dr. Ahmet Taner Kışlalı gibi Kemalist aydınların suikastla öldürülmesinden mahkeme kararıyla hüküm giymiştir. Ama nafile. Sadece İslamcılar değil, kendisini ulusalcı zanneden birtakım gruplar da İran’ı kollama yarışı içine girmişlerdir.

İran, Türkiye’deki laik rejimden hep rahatsız olmuştur. Bunun yanı sıra Batı eksenindeki bir Türkiye, İran için hep bir tehdit olmuştur. Dikkat edin. Irak’ta yeni dönemde Allavi değil yine Maliki başbakanlığı sürdürecektir. İran desteği, Maliki’ye tekrar siyasal iktidar vermiştir. Batı destekli olduğu addedilen Maliki’nin başbakanlığa ilk gelişinde de, ABD-İran pazarlığı el altından gündeme getirilmişti. Batı odaklı olduğu söylenen Afgan lideri Karzai’nin de İran’dan para aldığı bizzat Karzai tarafından itiraf edildi.

Lübnan’daki durum, İran için Doğu Akdeniz çıkışı anlamına gelmektedir. Gazze de, Hamas kanalıyla başka bir Doğu Akdeniz kolonisi olmaya adaydır. Tam da bu yüzeyde, Filistin kalıcı olarak bölünme durumuna gelmiştir. Filistin Otoritesi başbakanı Selam Feyyad, Ağustos 2011’de

“tek taraflı bağımsızlık ilanı”na hazırlandıklarını açıkça beyan etmektedir. (Nitekim Eylül 2011’de Filistin otoritesi, BM Güvenlik Konseyine tanınmak için başvurmuştur.) Bu davranış, Hamas’a karşı pasifize olmamak adına bir meydan okuma olduğu kadar, Gazze’siz bir Filistin’in de ön hazırlığıdır. Peki, Gazze ne olacaktır? AKP’nin Gazze sevdası, ileride Batı Şeria’yı dışlayan bir politikaya da angajman sağlayacaktır. Bu da Ortadoğu’da liderlik hayallerinden, İran etkisi altına girmeye indirgenmek demektir.

Sonuç: Batı’yı Anımsamak...

Türkiye’de 10 defa da üst üste seçim kazanmak mümkün olabilir. Ancak dünya Türkiye değil. İttifak yükümlülüklerini unutmak, Batılı diplomatlarla diyaloglar kurup, halka Batı karşıtlığı empoze etmek çok ta akıl karı değil.

İran’ın Hizbullah ve de Hamas tabanlı “topyekûn savaş” stratejisi, bir kıyamet senaryosudur. Hamas şimdiden Hayfa ve Akka’yı ele geçirmeyi söylem bazında dillendirmeye başlamıştır.

Batı eksenindeki bir Türkiye, yükselen tansiyonu düşürme potansiyeline sahiptir. Ancak 2007’den beri deşifre olan “Neo Osmanlıcılık”, tehlikeli maceraları çağrıştırmaktadır. Haziran 2010’da İran’la ilgili yaptırımlara BM Güvenlik Konseyi’nde “hayır” oyu veren Türkiye, NATO zirvesinde İran gerekçesiyle “füze kalkanı” nı reddederse, bunun etkisi daha fazla olacaktır. (AKP Hükümeti Kasım 2010’da Nato Zirvesinde füze savunma kalkanını onaylayan devletler arasında yer aldı.) Zira BM Güvenlik Konseyi’nde Türkiye’nin “hayır”ı rahatsızlık yarattıysa da, sonucu değiş-

tirmemiştir. Fakat NATO’da oybirliği esastır. AKP zihniyeti NATO’yu tıkarırsa, eksenin kaydığı nihai olarak tescillenecektir. Sonuçları da orta ve uzun vadede kaydedilecektir.

ABD, İran açısından Beyaz Saray’a rağmen hiç bu kadar ciddi olmamıştı. Hizbullah’ın Lübnan’daki “yeni İran”ı da, İran’ın “nükleer silahı”nı beklemektedir.

Ve bölge, İran’ın “savaş programı”na kilitlenmiştir. İsrail’in şimdiden nükleer İran sonrası hazırlığa başlaması ve İsrail dışişleri bakanı Lieberman’ın bu konuda kendi bürokrasisinden rapor beklemesi, işin geldiği boyutu göstermektedir.

Kitlesel savaşta Hizbullah’ın Lübnan’daki İran’ı, ilk cephe olmaya adaydır.

YANGIN DİPLOMASİSİ VE SARI PASTA

İsrail-Türkiye ilişkilerinin çok kötü bir yöne kayacağı hatta iki devlet arasında sıcak temas noktasına varacağına dair türlü tevatürler ifade ediliyor. Türkiye-İsrail ilişkilerinde, 31 Mayıs 2010'da gerçekleşen Mavi Marmara hadisesiyle ilgili, iki temel pürüzün aşılmakta olduğu savlanıyor. İsrail'in Hayfa kentinin yakınlarındaki Karmel dağlarında, 40'dan fazla kişinin ölümüyle sonuçlanan yangına, iki Türk uçağının gönderilmesi, ardından İsrail başbakanı Netanyahu'nun Türk uçağını ziyaret etmesi ve Türk yetkililere teşekkür etmesi, sonrasında Türk başbakanı Erdoğan'a bizzat telefonla şükranlarını bildirmesi, yeni bir sürecin başlangıcı oldu.

Söz konusu yumuşamanın akabinde, Türk dışişleri bakanlığı müsteşarı Sinirlioğlu ile İsrailli üst düzey yetkililer arasında İsviçre'nin Cenevre kentinde diyalog süreci başladı. Ve nihayetinde, İsrail'in özür dilemekten ziyade, yaşamını kaybeden Türk yurttaşların ailelerine 100'er bin \$ tazminat ödeyeceği iddiaları, dile getirildi.

Bu kafa karıştıran diplomatik yoğunluğun gölgesinde kalan bir gelişme, dünya gündeminin arka sıralarına düştü. 7 Aralık 2010'da, İsviçre'nin Cenevre kentinde 3. raundu tamamlanan, İran ve BM'nin⁵ daimi üyesi ve Almanya'yı kapsayan (P5+1)⁵, müzakere süreci öncesinde, İran "uran-yum zenginleştirme programı"nda, "sarı pasta"⁶ aşamasına geldiğini ilan etti. Bu meydan okuma, İran'ın nükleer enerji

5-BM Güvenlik Konseyinin değişmeyen 5 daimi üyesine verilen isimdir

6-Uranyum zenginleştirme çalışmalarında; nükleer silah hedefine ulaşma çerçevesinde önemli bir aşamadır

şefi Ali Ekber Salihî tarafından, 5 Aralık'ta gerçekleşti.

Peki “sarı pasta” neyi ortaya koydu? Salihî'nin açıklamasına göre, artık İran nükleer enerjide kendine yetebilen bir ülke haline geldi. MTA'nın verilerine göre, “sarı pasta”nın en az %60 uranyum içermesi gerekiyor. Ve İran, geniş uranyum yataklarıyla, hem hammadde, hem de sınaî anlamda, bir “nükleer yeterlilik” içine girmekle kalmıyor, aynı zamanda “nükleer enerji” sahibi bir ülke olmasının alt-yapısını hazırlıyor.

İran'ın da imzasının yer aldığı NPT'ye göre, ⁷ “barışçıl amaçlı nükleer enerji” üretmek, doğal bir hak. Gelgelelim, İran gibi “petrol zengini” bir ülkenin, “nükleer enerji” peşinde konuşturmasında ciddi çelişkiler var. 1979'daki “molla darbesi”nden sonra, burjuvaziyi tasfiyeye başlayan, sınaî üretimini adeta durduran İran, neden nükleer enerji ve sanayisi hakkında heyecanlı davranıyor.

Nükleer güç sahibi olmanın, bir yan sanayi olarak, nükleer silahı gündeme getireceği gün gibi aşikâr. Sarı pas-tayla artık İran, nükleer açıdan bir adım daha önde. Zaten P5+1 diyalogu da, İran'a zaman kazandırıyor. Her geçen gün, İran'ın nükleer hedeflerinde yeni bir aşamayı gösteriyor.

İslam Cumhuriyeti'nin “bölgesel hegemonya” stratejisinde, nükleer güç ve teröre verilen destek önemli yer kaplıyor.⁸ Ancak muhataplar P5+1 ile İran. Türkiye sadece ev sahibi. Belki hazır altını çizdiğimiz ülkelerin diplomatik temsilcileri varken, Sayın Davutoğlu, çok sevdiği “mekik

7-Nükleer silahların geliştirilmesinin önlenmesi antlaşması 8 P5+1'in Ocak 2011'de bir sonraki randevusu İstanbul'da yapılmıştır.

8-P5+1'in Ocak 2011'de bir sonraki randevusu İstanbul'da yapılmıştır.

diplomasisi”ni uygulayabilir. İran’ın nükleer tehditleri karşısında, Batı dünyasının sessizliği ve Britanya’nın Hitler’e uyguladığı “yatıştırma politikası”nı devam ettirmesi, ileride daha büyük risklere neden olacaktır.

İran’ın İsrail’i yok etmek, Ortadoğu’da bölgesel hegemonyasını kurmak gibi amaçları anımsandığında, Ahmedinejad’ın “umursamazlığı” daha iyi anlaşılabilir. Zira ABD’nin “baskı kurma” ve “caydırma” kabiliyetinin İran’da karşılığı yok. Hâlâ ABD’nin İran’daki kendi büyükelçiliğindeki rehinelere kurtarmak için, başarısız operasyon girişimi anımsanmaktadır.

Afganistan ve Irak’a askeri harekât düzenleyen ABD’nin, İran karşısındaki çaresizliği, bu ülke yönetimini daha da büyük maceralara sürüklemektedir. BM platformlarında alınan “yaptırım kararları” İran ekonomisine zor günler yaşatmaktadır. SSCB de böyle olmuştu. Batı’yla amansız bir silah ve uzay yarışına giren Sovyet yönetimi, orta ve alt sınıflara ancak “yoksullukta eşitlik” getirdi. Bu da beraberinde SSCB ekonomisini çökertti, toplum yokluk içinde kıvranırken, iddialı yatırımlar, içi kof bir girişime dönüştü.

İran için en önemli başlık, Türkiye’nin verili zeminde “tarafsızlığının” tescil edilmesidir. NATO üyesi Türkiye üzerinden olası saldırı varsayımı, İslam Cumhuriyeti’nde endişeye yol açmış, siyasal iktidarın zafiyetleri üzerine oynayan bir yüzeyde, Türk-İran dostluğu, sanki Türkiye’nin Batılı kuruluşlara üyelik ilişkisi yokmuş varsayılarak ele alınmıştır. İran, Türkiye ile Batı’nın arasındaki çelişkileri arttırmaya çalışmıştır. Çelişkilerin yoğunlaşmasında, en bariz çatışma konusu ise İsrail olmuştur.

Türkiye -İsrail dostluğu yoksa İran Ortadoğu'nun efendisidir...

Ocak 2009-Mayıs 2010 arasında artan dozdaki Türkiye-İsrail gerilimi en çok İran'a yaramıştır. İkili ilişkilerin bozulması, bölgedeki iki ABD müttefikinin siyaseten çatışmasını simgeler. Bu da, deyim yerindeyse abestir.

Arap rejimlerinin ve İsrail'in tehdit algıladığı İran'dan, AKP Türkiye'sinin tehdit algılamaması, bir çelişkiler zincirini ete kemiğe büründürmüştür. Kasım 2010'da NATO zirvesinde, fiilen İran'a karşı olan "füze savunma kalkını"nı, kağıt üzerinde "İran yoktur" diye onaylayan siyasal iktidar, ciddi bir boşluğun içine düşmüştür. AKP'nin hem Ortadoğu'da, hem AB'de, hem de ABD müttefikliğinde ekseni kaybolmuştur.

İsrail'e Nasır türü bir söylemle yaklaştıktan sonra, başka bir tutumla yaklaşmak, buna rağmen alttan alta İsrail düşmanlığı pompalamak, çocukça bir yaklaşımdır.

VE ARTIK CİDDİYE ALINACAK BİR DURUM DA DEĞİLDİR...

MAVİ MARMARA NEYİ SİMGELİYOR

Türk bir akademisyenin hele benim gibi laik Cumhuriyeti savunuyor, Atatürk'e her zaman minnet duyuyorsa, içinde yaşadığımız süreçte, bunalıma düşmemesi çok zor gözüküyor. Öyle ya, yazacaklarınızın onda birini ancak kaleme alabiliyor, her seferinde kendinizi oto sansüre tabi kılıyorsunuz. Böyle bir ortamda samimiyetsizlik ortamı doğar diye de endişeleniyorsunuz.

Zannederim, değerli gazeteci Claire Berlinski, bizim gibi “endişeli modernler”in kaygısını ve içinde yaşadığımız “çaresizlik” ortamını son zamanlarda en iyi anlayan, analiz eden ve sergileyen kişi. Yazısını Cumhuriyet'ten Ergin Yıldızoğlu'nun değerlendirmesinden öğrendim.⁹ Orijinalini okuduğumda ise, söz konusu makaleyi, her seferinde yeniden üretmek gerekir diye düşündüm.¹⁰

Berlinski'nin işaret ettiği en önemli nokta, totalitarizme giden bir süreçte, Türkiye'nin ve şehrin yaşadığı kaos. Ancak bu kaos, aynı zamanda “felaket” beklentisiyle birlikte ele alınmış. Yetenekli gazeteci Berlinski, 1930'lu yılların Berlin'i ile 2010'un İstanbul'unu karşılaştırıyor.

Felaket beklentisinin sürmesine karşın, bir türlü gerçekleşmemesi, çürümeyi hızlandırıyor. İçkili lokantalara çocuklarıyla gelenlere yapılan baskınlar ve uyuşturucu yaşı-

9-Weimar İstanbul, Cumhuriyet, 27 Aralık 2010, s.13

10-Claire Berlinski, “Weimar İstanbul”, http://www.city-journal.org/2010/20_4_weimar-city.html

nın ilköğretim okullarına kadar yaygınlaşması, çelişkiler zincirini daha da çok arttırıyor. Beraberinde bir anlamsızlıklar bütünü doğuyor, marazi bir elit tabakası ve patolojik toplumsal yapı, var olan verili zemini daha da iyi ifade edebiliyor.

Felaketini bekleyen İstanbul'a, 26 Aralık 2010 Pazar günü bir gemi geldi. 31 Mayıs 2010'da, İsrail askerleriyle yaşanan çatışma sonucu, uluslararası sularda yaşamını kaybeden 9 Türk yurttaşının içinde bulunduğu Mavi Marmara gemisi.

Geminin Gazze rotasıyla gönderilmesi, İHH'nın ideolojik propagandası, militan kimliklerin yanında, çoluğunu çocuğunu yanında götürüp, "şehit" olmak için yola çıkan sade vatandaşlar ve AKP milletvekillerinin "son dakika" kararıyla, sefere katılmaktan vazgeçmeleri. Böyle ara başlıklarla konuyu özetlemeye gayret ettim. Zira konu defalarca işlendi.

Hâlbuki bilinmeyen en önemli şey, Mavi Marmara Gazze'yi fethetmeye değil, Gazze üzerinden İstanbul'u fethetmeye gönderildi. Zira İstanbul, Osmanlı nostaljisinin, İslamcı paradigmanın en önemli simgelerinden biriydi. "Feda edilen yurttaşlar", kutlu bir amaç için "şehit" olmuşlardı.

Parlamenteler kendilerini "feda" ettirecek değillerdi ya. Bu sayede, Yıldızoğlu'nun yaptığı değerlendirmede, "zeitgeist" in (zamanın ruhu) İstanbul'daki işlevini daha iyi anlıyoruz. İstanbul, gerçekten de dünün ve yarının yaşandığı bir kenttir. Bugün bir türlü yakalanamamaktadır. Mavi Marmara, dünün ve yarının İstanbul'unu "bugün" birleştirmeye çalışmaktadır.

Weimar İstanbul’unda, mimariden, yaşam alanlarının belirlenmesine kadar bir görgüsüzlük, hazımsızlık kendini dayatmaktadır. İdeolojik olarak İstanbul, hâlâ fet-hedilememiştir. Mavi Marmara’nın karşılanışında toplanan kitleler, kılık kıyafetlerinden, taşıdıkları dövizlere kadar, kendi “yarın”larının İstanbul’unu düşlemektedirler. Bunu da halen yakalayamadıkları “bugün” tasarlamaya çalışmaktadırlar. Sarayburnu’nda bir hafta müze gibi sergilenenin Mavi Marmara, İslamcı anlayışın her gün kendini tekrar ürettiği bir “mabed”e dönüştürülmeye çalışılmıştır.

26 Aralık 2010’da Mavi Marmara İstanbul’a demir atarken, ilginç bir rastlantıyla, 27 Aralık 2010’da, Atatürk’ün Ankara’ya gelişinin simgesel seremonileri türlü bahanelerle yasaklanmıştır. Zira yarının Türkiye’sinde artık Atatürk ve Ankara düşünmemektedir. İstanbul, bozulan zarafetiyle, İslamcı siyasetin ve antisemitik bakışın, “küresel bir merkezi” yapılmaya adaydır. Üstelik imparatorluğun ve hilafetin başkenti olmak gibi bir geçmişe de sahiptir.

Ankara’nın Cumhuriyet dönemindeki Bauhaus mimarisine, İstanbul’un Neo Osmanlı yapılaşması meydan okumaktadır. Haydarpaşa garındaki yangın, bir türlü gerçekleşmeyen felaket öncesi, felaket emaresi gibi gözüküyorsa da, garın yerine dikilmesi planlanan plazalar, İstanbul hakkında Singapurvari projeler, bugünün yozlaşmasını kayda geçirmektedir.

Kendisine inanmayan, yarınından güvenli olmayan laik elit ile yarını kendisinin gören İslamcı kesim, “bugün” için, tahammülsüz bir tahammülle birbirlerine katlanmaktadır. Sorunu kısa yoldan çözecek olan, Mavi Marmara seferlerinin artmasıdır. Böylece kitlesel tabanda yoğrulacak

bir İslamcı hezeyan, Halide Edip Adıvar'ın eserine isim olan "Vurun Kahpeye" moduna gelecektir. O beklenen son gün için "Vurun Kahpeye" konumunda bir duygusal yoğunlaşma ortamına gelmek gerekmektedir. Mavi Marmara, laik eliti susturacak, "acaba" sorusunu soran elit, "İsrail'in ve Siyonizmcin" uşağı olarak lanse edilecek ve "din elden gidiyor" vurgusu, işareti başlatacaktır.

Bütün bunlara karşın, İslamcı kesimde, muazzam bir güvensizlik vardır. Aynı 1970'li yıllarda "devrimci" kesimin umduğu "o gün" yani devrim bir türlü gerçekleşmiyorsa, tek bir Mavi Marmara'dan duyulan ümit, her şeye karşın, beklenen sonucu vermemiştir. Türkiye-İsrail ilişkileri, neredeyse kopma noktasına geldi, "one minutes-mavi marmara" arasındaki 1,5 yıl, "planlı bir gerilim" siyasetini ifade etti. Ancak Türkiye'nin içinde bulunduğu uluslararası ittifaklar, yükümlülükler ve müttefiklik ilişkileri, daha fazlasına izin vermedi.

İş bir başka bahara kaldıysa da, hiç olmazsa, bozulan ikili ilişkilerin mevcut konumunu koruması, başarılı olursaydı, daha da kötüleşmesi bu çerçevede düşünülmüştür. Tam da bu ortamda Mavi Marmara, siyasal iktidara yapılan "toplumsal baskı"nın çok somut bir simgesidir. Ama bununla sınırlı değildir.

Çünkü ifade ettiğimiz çerçevede, İsrail'le ilişkilerin bozulması, "İstanbul'un fethedilmesi" konusundaki araçlardan sadece birisidir. İslamcı siyasetin küresel anlamda olmazsa olmazı İsrail karşıtlığı ve anti semitizm olsa da, İstanbul'u "ebediyen ele geçirme"nin kültürel arka planı, buradan yola çıkarak, Gramsci'nin yeni bir gerçeklik tasarımında kendisini sunmaktadır. Neo Osmanlı'nın "yarınki"

başkenti, her ne kadar ele geçirilemediyse de, Mavi Marmara, gelecekteki “sanal zafer”in simgesi olarak İstanbul limanında demir atmıştır. Artık Mavi Marmara, ülke boyutundaki bir “mahalle baskısı”nın timsalidir. Ve giderek toplumun kutsalları içindeki yerini almaktadır. Daimi müze de olabilir, yeni Gazze seferlerinin “amiral gemisi” de... Mavi Marmara’nın penceresi “Arap sokağı”na bakmaktadır. İstanbul’a bakış ta, müziğinden giyimine kadar bu zeminde ete kemiğe bürünmektedir.

Unutulmaması gereken, bugün henüz tükenmemiştir.

“BİR DAHA ASLA”¹¹

İsrail’le ilgili sızdırılan Wikileaks belgelerinde, İsrail genelkurmay başkanı Gabi Eşkenazi’nin ABD Kongre heyetine 2009 sonlarında söylediği sözler yer alıyor. Söz konusu diplomatik raporda Eşkenazi; ABD’li parlamenterlere, küçük çaplı operasyonlardan ziyade, büyük çaplı bir savaşa hazırlandıklarını ifade ediyor.

(AFP, “Israel preparing for ‘large scale war’: cable”, yahoo news, Jan.2, 2011, http://news.yahoo.com/s/afp/20110102/pl_afp/usdiplomacywikileaksisraelmideastiranconflict)

Buradan yola çıkarak, özellikle 2004’te önce İran’ın, sonra da İsrail’in karşılıklı olarak birbirlerini “öncelikli tehdit” olarak kabul etmeleri, İran’ın Hizbullah ve Hamas gibi

11-Holokosta karşı Yahudilerin kullandığı ve İsrail’in temel güvenlik politikasını etkileyen slogan

“vekil güçler”le sürekli İsrail’i yoklaması, ister istemez ortaya “riskli bir beklenti” koyuyor. Bölgede İsrail-İran arasında kitlesel savaş senaryosu, her geçen gün daha fazla konuşulup yazılıyor ve çiziliyor.

İsrail’in bölgede, Türkiye dışında tek kurumsal ABD müttefiki olması, Arap ülkelerinin ikircikli politikası, son yıllarda Türkiye-İran-Suriye arasında, Irak’taki Kürt bölgesinden dolayı başlayan yakınlaşma, denklemleri bir hayli karışık hale getiriyor. Tüm bu gelişmeler, çeşitli vesilelerle analiz edilmeye çalışılıyor, ancak gözlerden kaçan bir şey var.

Arapların bölgede “istenmeyen komşu” olarak gördükleri İsrail’in kuruluşunda önemli dönüm noktaları var:

1-Dünya Siyonizm Kongresi (1897) 2-Balfour Deklarasyonu (1917)

3-1947 BM Genel Kurul kararı (taksim planı) 4-1948 İsrail’in kuruluşu

Kudüs’e gittiğinizde, bağımsızlık deklarasyonu ile birlikte, bu kısa tarihi, King David Oteli’nin duvarlarından okuyabilirsiniz. Theodor Herzl’in öncülüğünü yaptığı Dünya Siyonizm Kongresi, “Yahudi devleti kurma” düşüncesini, 19. yüzyılın sonlarında zihni anlamda ileri sürmüş, Britanya’nın Kudüs’e General Allenby komutasında girmesinden sonra, Britanya dışişleri bakanı Balfour’un adıyla yayınlanan deklarasyonla Britanya, “Yahudilerin devlet kurma hakkını” ilan etmiştir.

Burada bir es vermek gerekiyor. Zira buraya kadar yazdıklarımız, bilinmeyen şeyler değil. Hatta çok kuru bir tarih okuması olarak ta algılanabilir. Halbuki İsrail’in

kuruluşunda, *Osmanlı döneminde ilk kurulan Tel Aviv -Yafa çevresindeki 28 Yahudi kolonisinden, Britanya idaresi dönemindeki “düzenli göçler”e ve yine Britanya’nın Yahudi göçlerini sınırladığı “beyaz kâğıt”¹²lara ve bu süreçlerde Araplarla yaşanan çatışmaların da derin izleri vardır.*

Neden Yahudi göçü denen bir olgu vardır? Bugünkü İsrail topraklarına neden 19. yüzyıldan itibaren Yahudiler bazen dalga dalga, bazen de daha az sayıda gelmişlerdir. Avrupa’da modern devlet kavramının kurumsallaştığı 19. yüzyıl, aynı zamanda Yahudi karşıtlığı anlamına gelen anti-semitizmin de yapısal ve ideolojik bir niteliğe kavuştuğu zaman dilimini anlatır. Özellikle Doğu ve Orta Avrupa’da; Rusya ve Almanya başta olmak üzere, anti-semitizm taban bulmuştur. “Yahudilerden arınma” yaklaşımı, zaman zaman siyasal şiddetle, bazen de ekonomik önlemlerle uygulanmaya çalışılmıştır. Geç uluslaşan ya da modernleşen yapılarda, ele aldığımız konu, çok daha fazla göze çarpmıştır. Ticaret ve ekonomiyi “Yahudilerin ele geçirmesi” savları, siyasetin finansörlüğünü Yahudilerin yaptığı iddiaları, Avrupa’da bir slogan doğurmuştur. “Haydi, Filistin’e gidin”.

Bugün söz konusu slogan ne kadar anımsanıyor bilemiyorum. Herzl’in “Yahudi devleti” kurma fikrini II. Abdülhamit’in reddettiği söylene de, Filistin’de 28 adet “ilk modern Yahudi kolonisi” Osmanlı döneminde kurulmuştur.

Britanya’nın 1917-1948 arasındaki kolonyal döneminde bir yandan Yahudi göçü sürse de, “beyaz kâğıt”lara sınırlandırıldığı ara süreler yaşanmıştır. Elbette en çok ifade edilen “toprak satın alma”lardır. Yerleşim söz konusu olun-

12-İngilizlerin 1917’de Filistini ele geçirdikten sonra; 1920’de resmileştirdiği Filistin Mandasına yönelik Yahudi Göçünü zaman zaman durdurduğunu duyuran resmi deklarasyonlara verilen isim.

ca, Yahudiler arasındaki finansal ve kooperatif dayanışması işlevsel bir içerik kazanmıştır.

Bütün bunlara rağmen, “Yahudi devleti” kurma düşüncesini ete kemiğe büründüren Holokost’tur. Holokost’u anlamadan İsrail’in kuruluşunu anlamak mümkün değildir.

Holokost’tan İsrail’e ...

19. yüzyıldan itibaren yükselen anti-semitizmi kurumsal-ideolojik bir içeriğe kavuşturan Nazi Almanyası’dır. Hitler, “Avrupa’yı Yahudilerden tamamen arındırma” hedefiyle, tarihe Holokost olarak geçen Yahudilere yönelik “soykırım”ı gerçekleştirmiştir. Avrupa’nın mahcubiyeti, anti-semitizmin tek sorumlusu olarak Nazi yönetimini gösterse de, Fransa’dan Polonya’ya pek çok “yandaş işgal hükümeti” Naziler’e “yardım ve yataklık” etmişlerdir.

1933’ten 1945’e kadar 6 milyon Yahudi’nin yaşamına mal olan Holokost’tan sonra, dünya Yahudi toplumunun çok anlamlı bir sloganı olmuştur: “BİR DAHA ASLA”..

Bu ne demektir? Yahudiler bir kez daha soykırıma uğramayı, bir daha geri dönülemez önlemlerle engellemeyi amaçlamışlardır. 1947’de BM Genel Kurulu’ndaki “taksim planı” Yahudi devleti konusunu gündeme getirmiş ve Mayıs 1948’de İsrail kurulmuştur.

Araplar İsrail’in kuruluşunu “El Nakba” yani “kıyamet günü” olarak adlandırmışlardır ve kurulduğu gün saldırıya geçmişlerdir. Tek tek savaşları anlatmayacağım ancak bir bölümüne değinmek durumundayım. Arap ülkelerinin Mısır ve Ürdün başta olmak üzere İsrail’in “karşı koyması”

ve “toprak bütünlüğü”ne kavuşması, şu doktrinle açıklanabilir. İsrail “varlığına yönelik” bir saldırı ya da saldırı hazırlığı karşısında, klasik savaş metotlarının dışında anında karşılık vermektedir. Bu görüldüğü gibi kimi zaman “orantısız güç” boyutunda da kaydedilmektedir.

Bir başka savaşı çözümleyelim. “6 gün savaşı”, “önleyici savaş” doktrininin temel öncüsüdür. Mısır’ın Tiran Boğazı’nı kapatması, Akabe Körfezi’ni “ablukaya almak” anlamına geldiğinden, İsrail rakipleri kendisine saldırmadan “ön alıcı bir savaş” yöntemini geliştirmiştir. 1973’te de tersi olmuş, bu kez Araplar saldırmıştır.

İsrail’in Batı Şeria ve Gazze’deki işgalini sürdürmesi ise, aynı mantıkta karşılığını bulmaktadır. “Varlığına karşı” bir hareketin oluşması halinde, karşısındaki gücün çapı, etkisinden ziyade, “varlığını koruma” anlayışı ön plana çıkmaktadır.

Holokost’taki “bir daha asla”nın devamı, İsrail’in güvenlik doktrininde “varlığına karşı oluşum ve tehditlere anında karşılık verme” olarak ifade edilmektedir.

Bu meyanda, İsrail-Filistin barış müzakerelerinde, İsrail açısından, Filistin tarafının yanaşmadığı önemli şartlardan biri, İsrail’in “Yahudi devleti” olarak tanınmasıdır. Altı çizilen konuda İsrail’in ısrarı, Yahudileri yok etmeye çalışan bir hareket ya da hareketlere karşı Yahudilerin “kendi devletlerini” tescil ettirmeleridir. Anti-semitizmin Avrupa’dan Ortadoğu’ya kaymasındaki önemli nedenlerden biri, İsrail’in Yahudilerin “toplu olarak yaşadığı” ülke olmasıdır. Dolayısıyla, *anti-semitizmi İsrail karşıtlığıyla kamufle etme gayreti boşunadır. “Yahudilerle sorunumuz yok ama İsrail’e karşıyız” demenin, yaşamda karşılığı yoktur.* Ancak bu

elbette, İsrail'in her yaptığını olumlu görmek, onaylamak anlamına da gelmemelidir.

Ne var ki, "İsrail'in varlığına karşı olmak", anti-semitizmden başka bir şey değildir. İşte böylesine bir zeminde, İran artık 1930'ların Almanya'sının yerini almıştır. Eski alışkanlıklarıyla İsrail'e karşı doğrudan tavır koyamayan bazı Avrupa ülkeleri de, İran'a kimi zaman "mahçup destek" vermektedirler.

İran devlet başkanı "İsrail'i haritadan silmek"ten bahsetmektedir. Yani "Yahudileri Akdeniz'e dökmek" olarak ta söylenebilir.

Batı'nın Nazi Almanya'sına uyguladığı "yatıştırma politikası", Holokost ve II. Dünya Savaşı'na mal olmuştu. "Nükleer İran" hedefiyle, niyetini açık açık ortaya koyan İran İslam Cumhuriyeti'nin, rejim olarak Hitler'e ve Nazizm'e öykündüğü bizzat Ahmedinejad'ın ağzından ortaya konmaktadır.

Hitler, Holokost'u II. Dünya Savaşı pahasına yapmıştı. Ahmedinejad ise, "Ortadoğu Savaşı"yla, dünyayı karıştıracak II. Holokost denemesine hazırlanıyor.

"Bir daha asla"nın devamı İsrail de, İran'a karşı "kitlesel bir savaş" a ister istemez hazırlanıyor. Dünya, Obama sürecinde liderini kaybettiğinden, bu çılgınlığa "dur diyecek" birisini de bulamıyor.

Umarız İran rejimi normalleşme sürecine girer, yoksa bölgeyi amansız bir çatışma bekliyor.

HOLOKOST’U ANMA

İnsan olmak güzel bir şey. Yeryüzünün ve içinde yaşadığımız yerkürenin kuşkusuz en değerli varlığı insan türü olsa gerek. İster yaradılışa, isterseniz evrime inanın; ancak tüm bir dünya yaşamının insanlara hizmet etmeye göre organize olduğunu rahatlıkla görürsünüz. Bununla birlikte, doğanın içinde, tüm canlı varlıkların ahenk içinde yaşaması en fazla özlenen ütopyayı ifade eder.

İnsan türünün diğer canlılara yaptığı eziyetler, ne yazık ki somut bir tarihsel ve güncel içeriğe sahip. İnsanın insana yaptığı zulüm ise en korkunç olanıdır. Bazen şu soruyu sormak içtenlikle aklıma gelir. Neden insanlar, ırklara, dinlere, mezheplere, aşiretlere, kabilelere bölünmüştür? Dünyanın en gelişmiş canlı türü, neden 200’e varan devlete sahiptir? Bir siyaset bilimci olarak, bunun pek çok kez yanıtını vermeye çalıştım. Ama burada o tarz analizlere girmeyeceğim.

Acaba nasıl bir duygudur? Roma’da aslanların önüne atılmak, İspanya’da orta çağ’da engizisyonun gazabına uğramak, 19. yüzyılda Avrupa’da başlayan ve kurumsallaşmış anti-semitizm’le, 20. yüzyılın ortasında Holokost’a uğramak. Başka bir deyimle Yahudi olmak. Tarihin her döneminde bedel ödemek, göç etmek zorunda olmak ve yaşadığı ülkede “misafir” olarak algılanmak. Bu söylediklerim, elbet-

te sadece Yahudilerle ilgili değil. Tarih boyunca ezilip horlanan, pek çok kavim, cemaat, etnik küme vb. var. Ancak Yahudilerin yerküreye dağılmış varlıkları ve ortak sorunları, işaret ettiğim problematiği, belki daha sistemik bir yüzeyde, genellemeye dayanarak ele alınmasını sağlıyor.

1933-1945 arasında Almanya ve Avrupa'da yaşananlar, insanlığın kendisinden utanmasını beraberinde getiren olaylar zinciriydi. Holokost (Şoah), Nazilerin Yahudilere yönelik “sistemik soykırımı”na verilen ad oldu. Holokost’tan sonra, 1948 Cenevre sözleşmesiyle “soykırım” kavramı, uluslararası hukuk literatürüne girdi ve “insanlık suçu” olarak kabul edildi. 6 milyon Yahudi, Avrupa’da neden öldürüldü? Naziler, işin esas faili olmakla birlikte, Doğu Avrupa’dan Fransa’ya uzanan işgal alanında, “gönüllü işbirlikçiler” var mıydı? Vatikan bu işin neresindeydi? Sorular uzayıp gidebilir.

Hangi dinden olursa olsun, eğer dini referanslar bir başka dine yönelik kampanyada kullanılıyorsa, kitlelerin bilinçaltında, derin bir tortu bırakması ve fırsat ortaya çıktığında, kitlesel bir hezeyanın, hele Nazi Almanya’sında olduğu gibi, devletin bizzat uygulamasıyla provoke edilmesi felaketi beraberinde getirir. Hz. İsa’nın çarmıha gerilmesi konusunda, neredeyse tüm Yahudilerin “kolektif suçu” kabul edilmesi, Avrupa’da ırk-din temelinde faşist bir taban yaratmıştı. Hitler’in “öjeni” kavramı, “Yahudilerden arındırılmış temiz bir ırk” tasarımı ortaya koyuyordu. Günümüzde Türklük ve İslam’la ilgili, Almanya başta olmak üzere yürütülen kampanyalar, ırk-din temelinde, benzer çağrışımlar yapsa da, artık demokratik değerleri yerleşmiş ve özür dilemiş bir Almanya ve Avrupa’nın aynı tarzda bir

uygulamaya yönelmesini uzak bir olasılık durumuna getirdiği umulmaktadır.

Zaten Avrupa'da artık kayda değer bir Yahudi nüfus kalmamıştır. Göçle gelen kimliklerle yaşanan sosyal çatışmalar, Weimar Cumhuriyeti dönemindeki yüksek işsizlikle ilgili gözükse de biz tekrar konumuza dönelim.

Önce Avrupa, sonra da dünya üzerindeki Yahudi varlığını yok etmeye ant içmiş Adolf Hitler, nasıl bir söylem kullanmıştı? Hitler'e göre kapitalizm ve komünizmin kurucuları ve yöneticileri Yahudi kökenliydi. Dolayısıyla modernizmin iki ideolojisi de Yahudilerin olduğundan, Almanya karşıtıydı! Yahudiler, ekonomide, siyasette, sanatta egemen olduklarından, sayıca az olmalarına rağmen, Hitler'e göre ülkeyi yönetiyorlar, faizle kaynaklarını emiyorlardı. Bay Erbakan'ın Siyonizm-faiz sarmalı hikâyelerini hatırladınız mı? Hitler buradan yola çıkarak, iktidara geldikten sonra, Yahudi dükkânlarını ve mallarını boykot ettirdi, Yahudilerin memuriyetini yasakladı. Sırasıyla büyük Yahudi firmaları da yasaklanmaya başlandı. Ekonomi ve bürokrasiden Yahudiler tasfiye edildikten sonra zaten Nazi iktidarında Yahudi siyasetçilerin olması söz konusu değildi.

Aslında Hitler iktidara gelir gelmez Münih yakınlarında Dachau'da ilk "ölüm kampı"nı inşa ettirmişti. O zaman bu kamp, rejime muhalif olan komünistler, sosyal demokratlar, liberaller ve entelektüeller için işlevselliğine kavuşmuştu. Yahudilerin 1933-1938 yılları arasında uğradığı baskılar, adeta soykırımın altyapısını hazırlayan bir dönem idi. 9-10 Kasım 1938 gecesi yaşanan Kristal Gecesi, kimilerine göre Holokost'un resmi başlangıcıydı. Yöntemsel bir tartışmaya girmek istemem ama 1933 bu anlamda daha

doğru bir tarihlendirmeyi ortaya koyuyor. Kristal Gece- si, devlet destekli bir yağma hareketiydi. 1 Eylül 1939'da Polonya'nın işgaliyle başlayan II.Dünya Savaşı, Holokost'un en vahşi yanının harekete geçmesi için Nazilere bekledikleri fırsatı verdi. Nazi iktidarı, sadece Almanya içinde değil, işgal ettikleri bölgelerde de Yahudilere Holokost uyguladılar. Yunanistan'dan Fransa'ya ve Doğu Avrupa'ya uzanan coğrafyada pek çok Yahudi bu uygulamayla yok edildiler.

Holokost'un simgesi Polonya'da kurulan ölüm kampı Auschwitz oldu. Kapısındaki "Çalışmak özgürleştirir" sloganı, bu kampın kahredici logosu olarak tarihe geçti. Naziler Kristal Gecesi'nin ardından, daha önceden başladıkları "gettolaştırma" faaliyetlerine hız verdiler. Yahudiler önce genel toplumdaki izole edildiler ve ardından tren ve kamyonlarla Auschwitz başta olmak üzere ölüm kamplarına gönderildiler. Auschwitz, trenle çıkılan "ölüm yolculuğu"nun son istasyonuydu. "Çalışmak özgürleştirir" kapısından giren Yahudiler, gaz odalarında can vererek, özel hazırlanan fırın- larda yakılıyorlardı.

Peki, böylesine çılgın bir yok etme uygulamasına, bu kadar insan nasıl alet oldu? Naziler, bu kadar inandırıcı mıydı yoksa 19. yüzyıldan beri işlenen anti-semitizm Avrupa'nın içinde kendisini kusmuş muydu? Nazi propaganda makinesi, Dr. Goebbels'in öncülüğünde, toplumu sürekli mobilize etmeye ve provoke etmeye yarıyordu. Yahudi nefreti söylemi, "komplo teorileri"yle süslendirilerek, epey bir sosyal taban kazandı. Ve kaçınılmaz olarak potansiyel nefret enerjisi, kinetik soykırım enerjisine dönüştü.

Günümüzde, "şiddete övgü" sadece devletler düzeyinde değil, kültür endüstrisi araçlarıyla da ortaya konul-

maktadır. “One minutes”-“Mavi Marmara” arasında gerilen Türk-İsrail ilişkilerini, daha da bozmak için tasarlanan Kurtlar Vadisi Filistin filminin, Almanya’da Holokost’u Anma Günü’nde vizyona girmesi planlandı.

Dizi ve filmde anti-semitizmi içselleştiren Kurtlar Vadisi, böylesine bir rastlantıyla duvara çarptı. Almanya’da vizyona girmesi yasaklandı. Yasağın sadece 27 Ocak’la mı ilgili olduğu yoksa tamamen bir yasaklanmayı mı kapsadığı önümüzdeki günlerde netleşecek.

Anti-semitizmin günümüzdeki en kolay kılıfı İsrail karşıtı olmakla ete kemiğe bürünmektedir. Bu tespiti ortaya koyarken, İsrail’in tüm politikalarının koşulsuz desteklenmesi ya da benimsenmesini kastetmiyorum. Böyle bir tutumun zaten yaşamda karşılığı olamaz, diğer bir deyimle başka bir ülkeye angaje olmak anlamına gelir.

Ne var ki İsrail’in varlığına karşı olma başlığı, anti-semitizmin güncel versiyonu olarak ortada durmaktadır. İslamcı örgütler ve İran “İsrail’i haritadan silme” söyleminde birbirleriyle rekabet etmektedirler. “İsrail’i yok etmek”, anti-semitik bakışın artık güncellenmiş bir hedefidir. Avrupa’da yok edilen ve sürülen Yahudiler, Ortadoğu’da kurdukları İsrail’de de yine yok edilme tehdidi altındadırlar.

İran devlet başkanı Ahmedinejad, “İsrail’i yok etme” söylemini “soykırımı inkâr” eden diliyle tamamlamakta, İsrail’in daha önce belirttiğimiz üzere, tarihsel kökenine doğrudan saldırılmaktadır. Daha önce de değindiğimiz gibi; İsrail, Holokost’un ardından “bir daha asla” diyen Holokost’tan kaçan ve Holokost’ta ayakta kalanların desteklediği bir devlet oldu. Bu zeminde de, İsrail “varlığına yönelik” herhangi bir hazırlığa karşı, önleyici savaş doktri-

nini başka adlarla gündeme koydu.

27 Ocak 1945'te Yahudiler, Auschwitz'den kurtuldular. Ancak gerçek şuydu ki Avrupa artık Yahudiler için yaşanacak bir yer olmaktan çıkmıştı. İsrail'e kitlesel göçü hızlandıran da aslında verili zeminde, Holokost sonrası oldu.

Avrupalılar'dan sonra, sıra Araplara ve İran'a mı geldi? Anti-semitik söylem, Yahudileri "toplu olarak yaşadıkları İsrail'den denize mi dökmek istiyor"?

Peki Türkiye? 1492'de İspanyol engizisyonundan kaçan Yahudilere kucak açan Osmanlı'dan, Cumhuriyet'in kurulduğu zeminde Türk milliyetçiliğini kurumsallaştıran Yahudilere kadar, zengin bir ortak tarih yok mu? Rifat Bali'nin işaret ettiği yüzeyde, Türk Yahudi cemaati artık erime noktasına geldi. Rumlar gitti, Ermeniler azaldı, şimdi de Yahudiler mi varlıklarını sona erdiorlar?

Türkçü, sözde sosyalist birtakım grupların ve İslamcı akımların "Sabetay avı" ve her konuda bir "Yahudi parmağı" arama komploları, Türkiye'nin toplumsal yaşamının fanatik bir dinci-ırkçı algıyla çevrelenmesine neden oldu. İsrail'le yaşanan gerilimler, İslamcı söylemin daha kaba ve cüretkâr bir yaklaşımla anti-semitizmi kurumsallaştırması, bu zeminin üstüne tuz biber ekti.

Bir daha 27 Ocak'ların yaşanmaması için, sadece Yahudilere değil, tüm kesimlere farklı nedenlerle "nefret söylemi"ni durdurmak gerekir. Yoksa felaketler kaçınılmazlaşır ve insanlığımızdan tekrar tekrar utanmak durumunda kalırız. Bu da "insanlığın iflası" demektir.

BATI EKSENİ DÂHİLİNDE TÜRKİYE-İSRAİL İLİŞKİLERİ

Ortadoğu çalışmanın en avantajlı yanı, sürekli gündemde olması, konu malzemesinde sıkıntı çekilmemesidir. Ancak söz konusu avantajı nötralize eden nedenler, diyaletik bazda tam da avantajın içinden kaynaklanmaktadır. Malzeme boldur ama neyin bağımlı, neyin bağımsız değişken olduğu belirsizliği, analiz yapmakta zorluklar getirir. Zira linear bir değerlendirme yapma şansı açıkçası yoktur.

Türk-İsrail ilişkileri çalışan bir akademisyen olarak, çoğu zaman şu sorularla karşılaşıyorum. “İlişkilerin sonu ne olacak?” Aslında sorunun kendisinde bir “sonlanma” olasılığı, kuvvetli bir vurguyla barınıyor. Kimi zaman “endişe” yle, kimi zaman da “onaylatma” hevesiyle ete kemiğe bürünüyor.

Oysa uluslararası ilişkiler disiplininde, sevgi ve nefret değil, çıkarlar ön plandadır. Dolayısıyla, çözümleme gereksinimi duyulduğunda, var olan duyguların etkisinden mümkün oldukça arınarak bir çalışma yapmak gerekir.

Öğrencilerime “Türk-İsrail ilişkileri neden var?” diye sorduğumda, herkes kendince bir yanıt vermeye çalışır. Kendimde sakladığım yanıtı verdiğimde, “ağaca bakmaktan ormanı görememe” ya da “medyanın hâkim söylemi”ne kendini kaptırma tuzağına düştüklerinin farkına varırlar. Her şeyden önce iki ülkenin “ortak” yönlerine bakmak

gündeme geldiğinde, ilerideki yorumlar da anlamını bulur. Sözü uzatmadan sorunun yanıtını vereyim. Türkiye ve İsrail, ABD müttefikidirler. Dolayısıyla, ikili ilişkiler, ABD açısından “Ortadoğu’daki iki ABD müttefikinin ilişkileri” olarak yer almaktadır. 1947’de BM Genel Kurul’unda “taksim planı”na göre, Filistin’de “iki devlet” kararı alınırken, Türkiye Arap ülkeleri ile birlikte karara muhalefet etmiştir. Ne var ki, 1948 Mayıs’ında İsrail, söz edilen karar doğrultusunda kurulduğunu ilan ederken, Türkiye, Fransa ve ABD’yle BM bünyesinde 1948 Aralık’ında “Filistin Uzlaştırma Komisyonu”nda yer almış, 1949 Şubat’ındaki İsrail-Arap ateşkesinden sonra da, İsrail’i tanımıştır. Aradan geçen 1 yıl 3 ayda değişen nedir? 1947 Mart’ında Truman Doktrini’yle ABD’yle müttefiklikli başlanan Türkiye, Batı savunma konsepti içinde, İsrail’i tanıma gerçeğiyle karşı karşıya kalmıştır.

Çağrı Erhan’ın değerlendirmelerinde Türkiye-İsrail ilişkileri müttefiklik değil ama “yoğun işbirliği” çerçevesinde tanımlanmıştır. Tekrar başa dönersek, işaret edilen “yoğun işbirliği”, ABD müttefikliğinin “ortak paydası”nda yaşama geçmektedir.

Gerilimlere Rağmen Süren İlişki

Ülkeler arası ilişkilerde, iç dinamiklerin belirleyiciliği bir yere kadardır. Dış etkenler, belli hallerde çok daha fazla yer kaplayabilir. Mevcut iç siyasal dinamiklerden yola çıkarak, Erdoğan ve Lieberman'ın demeçleri ile Türkiye-İsrail ilişkileri ele alınırsa, yüzeysel bir bakıştan öteye gidilemez. 2009 Ocak Davos ile 2010 Mayıs Mavi Marmara arasındaki süreçte, Mavi Marmara'da ölenler hariç, söylem serttir. Ancak eylemin gerçekten dişe dokunur olduğu zamanları bir anımsayalım. *1967 ve 1973 savaşlarında, Türkiye İsrail'e karşı Arap ülkelerini desteklemiş hatta 1973 savaşında "insani yardım" başlığında, NATO üyesi olarak "hava koridoru"nu geçici olarak Sovyet uçaklarına açmıştır.*

Dolayısıyla "söylem"den yola çıkarak, Türkiye-İsrail ilişkilerini analiz etmek zordur. Üstelik siyasal açıdan Batı'ya yakın gözüken AP iktidarı ve 12 Mart askeri dönemlerinde değindiğimiz siyasal davranışlar yaşama geçmiştir.

Günümüzün heyecanına kapılarak, "Türkiye'de eksen kayması" tartışmalarına açıklık getirmekte fayda vardır. Söylemin farklı temelde ifade edildiği bir vakıadır. 2009'dan beri dış politikada "Osmanlıcı bir bakış"ın ortaya konması, özellikle Libya operasyonu ile birlikte, inandırıcılığını kaybetmiştir. İran-Suudi Arabistan rekabetinde, Türk dış politikasının, her iki taraf arasında bir "denge" kurarak, "ağabeylik" yapacağı beklentisi boşa çıkmıştır.

Batı eksenli Sünni Arap rejimleri ile Batı karşıtı İran eksenini arasındaki uzlaşmaz tabloda "Türkiye'nin yeri neresidir?" sorusunun yanıtını gecikmeksizin vereyim. Hiçbi-

ri evet doğru seçenek hiçbiri. Zira Türkiye hem kurumsal hem de değerler sistemi anlamında Batı'da yer almaktadır.

Coğrafi anlamda Ortadoğulu olduğu doğrudur, tıpkı Avrupalı, Balkanlı, Kafkasyalı, Doğu Akdenizli olduğu gibi. Ancak siyasal açıdan batılıdır. Sünni Arap rejimlerinden en temel farkı Batıcı değil ama Batılı olmasıdır. Aradaki fark yaşamsaldır. Türkiye, iddia edildiği gibi ne eksenden çıkmıştır, ne de eksenin sadece bir uygulamacısıdır. Özelikle Soğuk Savaş sonrası, bölgesel anlamda Türk dış politikasının değişik ülkelerle ilişkilerini geliştirmesi doğaldır. Üstelik belirttiğim üzere, Soğuk Savaş yıllarında, İsrail-Arap savaşları dâhil, Kıbrıs Barış Harekâtı da eklendiğinde, Türkiye hiçbir zaman “uzaktan kumandayla” idare edilen bir müttefik olmamıştır.

Yalnız AKP iktidarının son zamanlardaki “Ortadoğu liderliği” hevesi ve iç politik hesaplar, İsrail’le ilişkilerde “ideolojik bir söylemin” abartılmasına, sanki İsrail ilk kez eleştiriliyormuşçasına bir hava yaratmıştır.

Ancak Ortadoğu’daki dalgalanmalar, Lübnan konusunda Türkiye’nin aracılık girişimlerinin Hizbullah tarafından kabul görmemesi, Libya’daki operasyon, Suriye’deki kriz, Türkiye’nin mevcut bağlarını anımsamasını hızlandırmıştır.

Bu meyanda, Türkiye’nin İran’dan Suriye’ye giden uçağı araması, ele geçirdiği silahlar hakkında BM Güvenlik Konseyi’ni bilgilendirmesi, İsrail cumhurbaşkanı Peres’in BM toplantısı için Cumhurbaşkanı Gül tarafından Türkiye’ye davet edilmesi, son günlerde dikkat çekmeye başlamıştır.

Elbette Türkiye-İsrail ilişkilerinde, gereksiz bir iyimserlikle, “erken bir bahar havası” estirmeye gerek yok. Türkiye’nin Mavi Marmara’dan dolayı “özür” ve “tazminat” talepleri hâlâ masada duruyor.

Bununla birlikte Aralık 2009’da Kopenhag’da düzenlenen İklim Zirvesi sırasında bir araya gelen Gül-Peres görüşmesi birtakım umutlar doğurmuşsa da, yaşanan olaylar, iyimser havayı dağıtmış, inisiyatif yarım kalmıştı. 2011 baharında, BM toplantısı gerekçesiyle de olsa, Gül-Peres yaklaşımı bir yeni adım olur mu, zaman içinde göreceğiz.¹³ Yalnız, Ortadoğu’daki belirsizlik, “Ortadoğu liderliği” hayallerini yaşamın gerçekleri karşısında erittiğinden, reel politik temel belirleyici olmaya devam edecektir.

Sonuçta, bölgede var olan belirsizliğin iki ABD mütefiğini değişik nedenlerden dolayı etkilemesi muhtemeldir. Ve çıkarlar, iki ülke açısından, Daniel Pipes’ın bölge için kullandığı deymi buraya aktararak, en azından şimdilik bir “soğuk barış”ı gündeme getirmektedir.

13-Peres toplantıya gelmemiştir.

ABD ORTADOĞU POLİTİKASINI SIFIRLIYOR

ABD başkanı Obama, göreve başladığı Ocak 2009'dan beri, Ortadoğu'da "farklı bir ABD vizyonu" sergilemeye çalışıyor. Her çiçeği burnunda ABD başkanı gibi, İsrail-Filistin sorununda yeni bir inisiyatif sergilemeye çalışan ABD başkanı, Ortadoğu'daki İslamcı örgütlerle müzakere halinde, "yeni bir Ortadoğu" tasarlama gayreti içine girdi. Peki 2009-2011 arasında neler oldu? Zaman kimi haklı çıkardı?

Dilerseniz olayları kabataslak bir ele alalım. Konu başlıkları üzerinden bir bilanço ortaya koyma çabası içine girelim. Obama'nın "değişim" sloganı eşliğinde nasıl bir Ortadoğu gerçeğiyle karşı karşıyayız sorusunu yanıtlandırmaya çalışalım:

1-Obama, başkanlığının ilk günlerinde İsrail ile bütün bir Arap dünyasını uzlaştıracak iddialı bir girişimin içinde yer aldı. Nisan 2009'da Ürdün kralı Abdullah'ı cesaretlendirerek, 2007 Haziran ayında Arap Birliği zirvesinde ele alınan Arap Barış Planı'nın revize edilmesi çağrısını teşvik etti. Buna göre İsrail, 1967 sınırlarına çekilirse, Arap dünyası tarafından tanınacaktı. Hem İsrail'in bölgedeki tanınmışlık ve var olma sorunu ortadan kalkacak, hem Filistin devleti kurulacak, hem de Arap ülkeleri rahatlayacaktı.

2-İsrail'de 10 Şubat 2009'da yapılan seçimlerin ardından Nisan 2009'da Netenyahu'nun başbakanlığındaki yeni

hükümet, bu girişime sıcak bakmadı. Arap ülkelerinin de çok fazla bir hevesi yoktu. Netanyahu'nun "1.5 devletli çözümü", hava sahası ve sınırları İsrail tarafından kontrol edilen bir Filistin devletini öngörüyordu.

3-İsrail'deki yeni hükümetin, olası bir müzakere sürecine soğukluğu, Obama ve Netanyahu yönetimleri arasında gerilim doğurdu. İsrail hükümetinin yalnızlaştırılması, Türkiye'de AKP yönetiminin fırsattan istifade İsrail karşıtlığını kurumsallaştıran bir dış politikayı öne çıkarmasına yaradı. Sonuçta, İsrail'in izolasyonu bölgede yoğunlaştırıldı. Bu zeminde İsrail-Yunanistan ilişkileri dikkat çekse de, "Türkiye'siz bir Ortadoğu" algısı, İsrail açısından yapısal sıkıntılar yarattı.

4-Obama yönetimi, İsrail hükümetiyle yaşadığı soğukluğa rağmen, Eylül 2010'da, İsrail ve Filistin liderlerinin, bu arada dönemin Mısır devlet başkanı Mübarek'in ve Ürdün kralı Abdullah'ın da katıldığı bir yemekle yeni Ortadoğu Barış Süreci'ni başlatmayı denedi. İsrail hükümetinin Batı Şeria'daki Yahudi yerleşimleri hakkındaki moratoryumu uzatmaması, müzakereleri neredeyse başlatmadan bitirirken, Obama'nın Beyaz Saray'daki yemeğindeki fotoğrafa giren Mübarek, Ortadoğu'daki dalgalanmanın etkisinin Mısır'a vurmasıyla devrildi, Ürdün kralı Abdullah'ın durumu da sallantıda. Mübarek sonrası ordu Mısır'da İhvan'la¹⁴ işbirliğine girerken, Abdullah'ın da en büyük muhalifi İhvan. Suriye'de de olası yeni rejim İhvan'la bağlantılı tahmin ediliyor.

5-Obama Nisan 2009'da daha Ortadoğu'daki dalga-

14-İhvan : Müslüman Kardeşler Örgütü

lanma başlamadan, İhvan'ın ABD ve AB'de yaşayan ılımlı kanat üyelerini Beyaz Saray'da ağırlamıştı. Bu da akla ister istemez "Obama'nın Ortadoğusu"nda İhvan'ın yükseldiğini gösteriyor.

6- Obama'nın İslamcılarla "ılımlı diyalogu", kendisinin pasif bir başkan olmakla suçlanmasına neden olurken, Ortadoğu dalgalanmasının bir başka adresi olan Libya'ya, Fransa'nın dengelenmesinin ardından, ABD öncülüğünde NATO operasyonunun başlatılması, öte yandan El Kaide terör örgütünün başı Bin Ladin'in "kellesi"nin alınması, CIA başkanlığına asker kökenli David Petraeus'un getirilmesi, selefi Leon Panetta'nın ABD savunma bakanlığına atanması, Obama'nın "şahinleşmesi" algısını ön plana çıkarttı. Obama yönetimi, 2010 Haziranı'nda da BM Güvenlik Konseyi'nde İran'ın "uranyum zenginleştirme programı"na yönelik yaptırım kararının alınmasına öncülük etmişti. Türkiye'nin karşı çıktığı karar doğrultusunda, ABD Hazine bakanlığından yetkililer sık sık Türkiye'ye gelip, "ekonomik yaptırımlara uyma", "İran bankalarına izin vermemeye" konusunda uyarılar yapıyorlar.

7-Öte yandan Bush'un son döneminde başlayan "ABD'nin Suriye açılımı", Obama ile büyükelçiliği yeniden açma ve büyükelçi atamayla sonuçlanırken, Suriye'nin belirsizliği de bu politikayı kadük bırakıyor.

Obama Neyi Sıfırlıyor?

Obama'nın İhvan'a sempatik, İsrail'e soğuk, Suriye'ye ılımlı ve İran'a tepkili politikası ciddi bir açmaz ile karşı karşıya. Ortadoğu'da "her şeyi sıfırlayıp, yeniden başlama" çok cazip gibi gözükse de, "İhvan'a güvercin, Taliban ve

El Kaide'ye şahin" bir Ortadoğu yaklaşımı çok umut vaat etmiyor, üstelik her şeyi daha da fazla karıştırıyor.

ABD Başkanı'nın Ortadoğu'daki politikaları sıfırlayıp yeniden başlatma konuşmasında değineceği konular merak ediliyor. Ele aldığımız maddeler kapsamında, "İslamcı bir Ortadoğu"yu doğurmak belki de Obama'ya nasip olacaktır! İsrail-Filistin barışında umutların kesilmesinin en önemli işareti ABD başkanının Ortadoğu özel temsilcisi George Mitchell'in görevinden istifaya hazırlanmasında görülmektedir.

ABD Ortadoğu'ya çeki düzen verme iddiasında iken, yeni bir İsrail-Filistin gerginliği ya da çatışmasının işaretleri alınmaktadır. Hamas'lı bir Filistin'in, İsrail'le savaşıacağı muhakkaktır.

İronik olarak, Ürdün kralı Abdullah'ın 2009'daki çağrısından daha da geriye giderek, Hamas'ın şu teklifi mi anahtar tümce olacaktır? Bu bağlamda Hamas, 1967 sınırlarında bir Filistin devletini savunduklarını ifade ederken, İsrail'i tanımamaya devam edeceğini ortaya koymaktadır. Bu da, olası bir eksik çözümde, "İsrail'i yok etme" kutsal arka planının çekmecenin içinde tutulacağı izlenimini vermektedir.

İşte bu anahtar, Obama açısından bir "fıyasko beklentisi"ni de gündeme getirmektedir. Ve bölgedeki belirsizlikte, Gazze'ye "ikinci filo beklentisi" ortamı germektedir. İslamcılığın kuşattığı Ortadoğu politikasında, aslında "sağduyuya" gereksinim vardır. Obama eğer somut bir yol haritası ortaya koymaz ve kendine uygun partnerler bulmazsa, bölgedeki kaos, bölgesel bir savaşa dönüşebilir.

ORTADOĞU’DA 1967 DENKLEMİ

ABD Başkanı Obama’nın Ortadoğu hakkında beklenen konuşması, 19 Mayıs 2011’de gerçekleşti. Kimilerine göre “dağ fare doğurdu”, kimileri ise özellikle İsrail-Filistin sorununda, 1967 sınırlarını temel almasını olumlu ya da olumsuz anlamda önemsediler. Öyle ya, ilk kez bir ABD başkanı, “iki devletli çözüm”de 1967’den önceki sınırları baz kabul ederek, adeta İsrail-Filistin sınırını çizmişti.

Bu noktada, sıklıkla yaptığımız gibi, tarihsel referanslara başvurmak durumundayız. Filistin meselesinde, çeşitli kilometre taşları kayda değer bir anlam taşımaktadır. 1916 Sykes-Picot anlaşmasıyla, Britanya ve Fransa, Ortadoğu’yu nüfuz alanlarına bölerken, söz konusu gizli anlaşma bir takım değişikliklerle 1920 San Remo Konferansı’nda, o günkü Milletler Cemiyeti düzeninde yaşama geçti. 1919’da Almanya’nın teslimini ifade eden Versailles Antlaşması’nın bir uzantısı olarak kurulan Milletler Cemiyeti, 1920’deki San Remo Konferansı’nda “manda” kavramını o günkü uluslararası hukuk düzeninin içine yerleştirdi. İfade olunan çerçevede, büyük devletlere verilen “mandaterlik” görevi ile, “manda” konumundaki ülkeye “vesayet” etmesi ve manda “rüşünü ispat ettiği”nde, “bağımsızlığı” hak etmesi gibi

absürd bir anlayış benimsendi. Aslında sömürgecilik böylesine bir zeminde meşrulaştırılmaya çalışılıyordu.

İşte bu noktada, Filistin mandası, Akdeniz'den Irak sınırına kadar yer alan bir harita içinde çizildi. Britanya 1922'de Filistin mandasını bir "iç idari taksimat"la böldü. Ürdün nehrinin ötesi, "Ürdün ötesi" ve sonradan, "Ürdün" mandası ve krallığı olarak tescil edildi. Böylece Ürdün, Filistin konusundaki ilk "devlet" oldu. Mekke Şerifi Hüseyin'in oğlu Abdullah da önce emir, 1949'da ise Ürdün kralı oldu.

Britanya "doğu Filistin" bölgesini, Ürdün olarak oluştururken, Akdeniz'den Ürdün nehrine kadar olan bölgede, Britanya'nın işgal ettiği 1917'den, İsrail'in kurulduğu 1948'e kadar, Araplar ve Yahudiler arasında kanlı çatışmalar yaşandı. Ürdün'deki Filistin nüfusu, Mekke Emir'inin hanedanına mensup bir aile tarafından yönetilirken, geriye kalan bölgenin akıbeti için II. Dünya Savaşı'nı beklemek gerekti.

Bu bağlamda sıklıkla yinelenen konu, "Filistin'e Yahudi göçü" başlığıdır. Osmanlı döneminde başlayan göçte ilk Yahudi kolonileri Tel Aviv-Yafa arasında kurulmuştur ve 28 adet civarında olduğu belirtilmektedir.

Tarihsel olarak Osmanlı sultanı II.Abdülhamit'in, Theodor Herzl tarafından belli bir para karşılığı Yahudi devleti kurulması önerisini reddettiği "ballandıra ballandıra" anlatılsa da, ilk Yahudi yerleşimleri, Osmanlı döneminde başlamıştır. Ve Herzl malum, İsrail devleti fikrinin babasıdır. 1897'de İsviçre'nin Basel kentinde topladığı Dünya Siyonizm Kongresi'nde "Yahudi devleti" kurulması hedeflenmiştir.

Burada unutulmaması gereken durum, Yahudilerin bölgeden asırlar önce Roma baskısıyla gönderilmeleri, uzun yıllar “yurtsuz” kalmaları ve özellikle 19. yüzyılda Avrupa’da başlayan anti-semitik hareketlerde, “sizin yeriniz Filistin, Yahudiler Filistin’e” kampanyasıdır. 1917-1947 yılları arasında Britanya her ne kadar Yahudi göçünü teşvik ettiyse de, zaman zaman “White Paper”lar yayınlayarak, göçü engellemeye çalışan bir siyasa da ortaya koymuştur.

II. Dünya Savaşı’nda yaşanan Holokost, Filistin mandasına Yahudi göçünü doğal olarak arttırmıştır. 29 Kasım 1947’de toplanan BM Genel Kurulu’nun 181 sayılı kararıyla, “iki devletli çözüm” adı verilen “taksim planı” onaylanmıştır. Buna göre Filistin mandasında bağımsız bir Yahudi ve bağımsız bir Arap devleti kurulması kararı alınmıştır.

Şimdi hep söylenen konu, nüfusun 1/3’ünü kapsayan Yahudilere toprakların %56’sının, 2/3’lük nüfusa sahip Araplara ise, toprakların %44’ünün verildiğidir. Teknik olarak doğru olsa da, işin Ürdün kısmı, neredeyse bir tarafa bırakılmıştır. 1897’de toplanan Dünya Siyonizm Kongresi’nde ete kemiğe bürünen kooperatifleşme ve banka kurma, “kolektif mülkiyet” üzerine bir toprak düzenini Yahudiler arasında yaşama geçirmiştir. Kibutzlar,¹⁵ bu çerçevede siyaset sosyolojisi ve ekonomi-politik temelinde tekrar tekrar incelenmelidir. Kolektif mülkiyet düzeninde Yahudi mülk ve toprakları üzerinde, bir Arap devleti tesis edilemeyeceği yaşamın pratiğinde görülmüştür.

15-Kibutz : Ortak Üretim Çiftlikleri

İsrail'in Kurulması ve 1967

İsrail, BM Genel kurulundaki 181 sayılı karar paralelinde 14 Mayıs 1948'de kurulmuş, Arap dünyası ise, 181 sayılı kararı muhatap almadan, İsrail'in kuruluşunu reddetmiş, kurulduğu günü de “Nakba” yani “kıyamet günü” olarak adlandırmıştır.

İsrail 1948-1949 yıllarını “bağımsızlık savaşı” olarak nitelerken, 1949 mütarekesi sınırlarını “İsrail'in toprak bütünlüğü” bağlamında ilan etmiştir. Bugün Hamas bile taktiksel olarak, 1949'a değil, 1967'ye atıfta bulunmakta ancak “İsrail'i yok etme” hakkını! Saklı tutmaktadır?

1949-1967 arasında referans verilen Batı Şeria yani Batı Yakası (Ürdün nehrinin Batısı) ve Gazze, kimin elindeydi? 1948-1949'dan beri Gazze Mısır'ın, Batı Şeria ise Ürdün'ün kontrolünde idi ve “özerk” te olsa bir Filistin yönetimi kurmamışlardı. İsrail'e 1967 öncesi Mısır lideri Nasır liderliğinde oluşan “Arap koalisyonu” saldırmaya hazırlanırken, İsrail, Tiran boğazında başlayan Mısır ablukasının ardından, “önleyici vuruş” yöntemi ile savaşta önce davrandı. Gazze'yi Mısır'dan, Batı Şeria'yı Ürdün'den ve Golan tepelerini Suriye'den aldı. BM Güvenlik Konseyi'nin 242 sayılı kararıyla İsrail işgalinin sona erdirilmesi istendi. 1973 Yom Kippur Savaşı'nda ise Sina yarımadası da, İsrail'in eline geçtiyse de, İsrail 1978'de Mısır'la ilişkisini başlatan Camp David anlaşmasından sonra, yarımadayı beş yıl içinde terk etti.

1967 Barışı Mümkün mü?

ABD Başkanı'nın zikrettiği 1967 sınırları, bir bakıma kâğıt üstünde gayet geçerli görünüyor. Soru ve sorun şurada. İsrail-FKÖ arasında uzun yıllar yaşanan kargaşalardan sonra, 1993 Oslo süreciyle, Batı Şeria ve Gazze'de Filistin Otoritesi adı altında bir "özerk yönetim" kuruldu. 1996'da resmileşen Otorite'nin, 2001'e kadar "bağımsız" olması öngörülüyordu.

İsrail'in o zamanki ana muhalefet lideri Şaron'un El Aksa'yı zorla ziyaret etme girişiminin ardından başlayan II. İntifada ile, İsrail ve Otorite arasında "güven bunalımı" doğdu. İsrail tankları, Batı Şeria'daki Filistin Otoritesi merkezi Ramallah'da Arafat'ın "karargahı"nı kuşattı.

2005'te bu sefer başbakan olarak Şaron "tek taraflı barış planı" doğrultusunda Gazze'den çekildi. Ancak yeni süreçte, Hamas Gazze'nin "tek hâkimi" oldu. Üstelik 2006'da iktidara geldiği Otorite'den, 2007'de ayrılarak, fiili bir antite kurdu. 2008 Aralık-2009 Ocak arasında, Türk-İsrail ilişkilerini de etkileyen Dökme Kurşun Operasyonu, İsrail-Hamas arasındaki en kanlı çatışmaları ortaya koydu.

Batı Şeria-İsrail arasında kurulan duvar, somut olarak İsrail'deki güvenlik kaygısını azaltırken, bir halkın "duvarla tecridi" başlığı da, başka bir tezat oldu.

İsrail, "ağır silahlara sahip" bir bağımsız Filistin'in kendisini yok etme amacına hizmet edeceğini düşünüyor. Hamas-Fetih barışından sonra, Otorite'ye tekrar dönen

Hamas'ın "aleni hedefi" de zaten bu doğrultuda. O yüzden 1967 sınırlarını bir kalıp gibi ele almaktansa, Batı Şeria'nın bir bölümünde kontrol sağlamayı, Ürdün sınırında daimi asker bulundurmayı savunuyor. İsraili bir profesörün ifade ettiği üzere İsrail, Tel Aviv-Kudüs-Hayfa arasındaki Yahudi nüfusunun yoğunluğunun azalmasını istemiyor. İsrail'in en çok üzerinde durduğu konu ise "Yahudi devleti" olarak tanınmak.

Filistin tarafında Hamas "toptan yok etme" arayışında iken, tanımadığı İsrail'le arasındaki 1967 sınırlarını temel alıyor.

El Fetih ise, İsrail'i "Yahudi devleti" olarak tanımayı reddetmekle birlikte, İsrail olarak "muğlak" bir zeminde tanımayı tercih ediyor. Ancak temel başlıklar, Kudüs'ün paylaşımı, mültecilerin geri dönmesi noktasında çatallaşıyor.

İsrail'in güvenlik kaygısı çözülmedikçe, Filistin tarafı ise "devletsiz" kaldıkça kangrenleşen bir sorunla karşı karşıyayız.

Obama ne mi yapıyor? Kendi dilindeki ifadesiyle "wishful thinkings" yani dilek ve temennilerini belirtiyor.

ABLUKA SONRASI

İkinci Gazze Filosu'nun durumunu, önceki filo ve abluka üzerinden anlamaya çalışalım. 31 Mayıs 2010'daki "birinci filo"nun hedefi, Gazze'ye yönelik "abluka"yı kırmaktı. Yalnız şöyle bir metodolojik hataya düşülmesin. Gazze abluhasının iki ayrı bölümü vardı. İsrail'in "denizden uyguladığı abluka" ve Mısır'ın Gazze-Mısır arasındaki Refah sınır kapısını kapalı tutarak "karadan uyguladığı abluka" idi. Dolayısıyla abluka kendi içinde bir bütünü kapsıyor, İsrail-Mısır işbirliği sayesinde gerçekleşiyordu.

Peki neden abluka hayata geçmişti? 2007 Haziran'ında, Hamas fiilen Filistin Otoritesi'nden ayrılarak, Gazze'de "İsrail'i ve Filistin Otoritesi'ni tanımayan" bir fiili yönetim kurmuş, bunun üzerine Hamas'a silah akışını engellemek için değiştirdiğimiz "abluka" konusu gündeme gelmişti. Bu arada, Mısır'ı söz konusu karara zorlayan gelişme, Hamas'ın Refah sınır kapısında, Filistin devlet başkanı Mahmud Abbas'a bağlı "sınır muhafızları"nı kovmasıydı. Uluslararası hukuk açısından tanımlanamayan bu antite ile Mısır, bir bakıma mesafe koyma hatta Hamas'ın siyasi etkisinden kendisini korumak gibi bir gayreti ortaya koymuştu.

"Arap baharı" diye sıklıkla propagandası yapılan Ortadoğu'daki dalgalanma, bir bakıma diktatörlüklerin yıkılması açısından sevindirici olsa da, İhvan çizgisindeki İslamcı tiranlıkların önünün açılması zemininde bir başka sarmal gündeme getirdi.

Bazı simgesel hareketlerin, Ortadoğu'nun geleceği açısından ele alınmasında fayda var. O da, yeni Mısır rejiminin Filistin konusundaki davranışlarında net bir biçimde görülebilir. Mübarek sonrası Mısır'da, ülkenin ekonomisine hâkim ve siyasetine vesayet eden ordu, halk hareketlerinin ardından, iddia edildiği üzere, "facebook-twitter" kullanıcılarıyla değil, İhvan'la, birlikte yaşama anlamına gelen "koahibisyon" kurmayı tercih etti. Zira dalgalanmada "öncü" olmasa da, en örgütlü sivil güç olan İhvan'la siyasi bir paylaşım sergilemek en "pragmatik" yol gibi gözüküyordu. Bu anlamda "küresel destek" te ABD'deki Obama yönetiminden geldi. Obama'nın 2009'dan beri siyasal diyalog içinde olduğu İhvan, Mısır ordusu gözünde de yarı anlamda legalleşmişti.

İşte bu bağlamda, yeni Mısır, ilk hamle olarak, Filistin'deki Hamas-Fetih barışını destekledi. Bir bakıma Hamas Otorite'ye geri döndü. Filistin Otoritesi'nin içinde yer alacak Hamas, artık yeni Mısır için bir tehdit olmaktan ziyade, "müttefik"ti. Suriye'nin istikrarsızlaşmasından sonra artık Hamas için, İran-Suriye çizgisi müttefik eksenini olma özelliğini yitirmeye başlamış, yeni müttefik, İhvan'ın da içinde olduğu Mısır haline gelmişti. Dediğimiz yüzeyde ikinci bir gelişme oluştu. O da, 28 Mayıs 2011'de, daha önceden ilan ettiği üzere, Mısır, Gazze'yle sınır kapısı olan Refah'ı açtı.

Abluka Sona Erdi, Roller Değişti

31 Mayıs 2010’da, Mavi Marmara’nın öncülük ettiği filo, Gazze’ye yönelik “deniz ablukası”nı kaldırmak üzere, bir “sivil hareket” olarak lanse edilmişti. Geçen zaman zarfında, yetersiz de olsa, Mısır’ın Ariş limanı üzerinden Türkiye de dâhil pek çok ülke, “kara yolu”yla, kapalı olan “kapı”yı da kullanarak, “insani yardım” gerçekleştirmişti. Türk Kızılay’ı Gazze’de faaliyet gösteriyor, bu anlamda Arap ülkelerinden daha fazla yardımı Türkiye yapıyordu.

Ancak filo, İslamcı ekseninde bir “siyasal meydan okuma”yı içinde barındırsa da, simgesel anlamda, “ablukayı kırma” gibi, moral açıdan avantajlı bir konumdaydı. AKP yönetimi, “perde arkası”nda olmaya özen gösterdiği olayın arkasında ilk günlerde çok durmasa da, Türk yurttaşların yaşamını kaybetmesinden sonra, işin siyasal şovunu ustaca kullandı, Türk-İsrail ilişkileri tahrip oldu.

Gelgelelim “abluka” Türkiye değil, Mısır tarafından kaldırıldı. Yeni Mısır yönetimi, kara ablukasını, 28 Mayıs’ta sonlandırınca, AKP’nin “abluka delme” propagandası anlamını kaybetti.

Her ne kadar Haziran sonundaki deniz filosunun kampanyası yoğun bir biçimde yapılırsa da, Hamas açısından bir sorun kalmadı. Bundan sonrası, yeni Mısır ve İhvan’ın Gazze’deki uzantısı Hamas’ın, Türkiye-İsrail ilişkilerini tamamen sonlandırma siyaseti üzerinde gelişir.

Obama'nın 19 Mayıs 2011'deki konuşmasıyla, Beyaz Saray'ın bölgeye yönelik siyasalarında, İsrail devletiyle değil ama İsrail hükümetiyle soğukluk biraz daha arttı. 1967 sınırlarında "Hamas'ın dâhil olduğu bir Filistin" in bağımsızlığı, Eylül 2011'de Filistin otoritesinin Filistin Devleti olarak tanınma başvurusu bir hayli gündemi işgal eden konular oldu.

Bununla birlikte, İsrail-Mısır arasındaki 1978 yani Camp David barışına atıfta bulunmak gerekir. 28 Mayıs'tan sonra, İsrail açısından Gazze'yle ilgili, -en azından- "muhatap" sorunu çözüldü. Hamas'ın Gazze yönetimi zemininde İran-Suriye ittifakı belirgin olsa da, "muğlak" tarafları vardı. Fakat Gazze'den İsrail'e yönelecek herhangi bir "şiddet" konusunda, İsrail artık Mısır'ı karşısında "muhatap" alacaktır. Yeni Mısır'ın değindiğimiz çerçevede "geri adım atmaması", Camp David statükosunu bozar mı? Bölgede 33 yıldan beri barış halinde yaşayan İsrail-Mısır, "Obama barışı"yla, savaşın eşğine gelir mi? En can alıcı soru ve sorunlar, tam da bu temelde gündeme gelmeye adaydır.

DIŞ POLİTİKADA MİLLİYETÇİ RÜZGAR?

Suriye konusunda, AKP iktidarının ABD ve Batı ekseninde bir bakış açısı geliştirmesi, daha seçim olmadan önce muhalefet ettiği NATO'nun Libya operasyonuna, donanma ve hava denetimi çerçevesinde katılması, İran'ın Suriye'ye olası bir NATO operasyonu zemininde, bizzat dini lider Hamaney'in ağzından Türkiye'deki NATO üs ve tesislerini bombalamakla tehdit etmesi, Lübnan'da Hizbullah'ın, siyasal patronları Suriye-İran koşutunda, AKP'ye karşı mesafe alması, 12 Haziran 2011 seçimlerinden sonraki Türk dış politikasının başlıkları oldu.

Seçimin ardından sıklıkla Türkiye-İsrail arasında, 31 Mayıs 2010'dan beri devam eden gerilimin azaltılması doğrultusunda, iki ülkenin diplomatik diyalogu gündeme sıklıkla gelmeye başladı. 2009-2011 arasında belirttiğim yüzeyde Osmanlıcı politikanın –olmazsa olmaz-niteliği İsrail karşıtlığı idi. ABD'nin telkiniyle süregelen müzakarelere rağmen somut bir sonuç alınamaması, AKP iktidarının Mayıs 2010'dan beri dile getirdiği özür ve tazminata, bizzat Erdoğan'ın TBMM'de "hükümet programı"nı okurken "Gazze'ye uyguladığı ablukayı kaldırma" koşulu eklemesi, iyimserliği azalttı. Bununla birlikte Netanyahu hüküme-

tinin “özür” konusunda bir anlaşmazlık içinde olduğu, zaman zaman İsrail basınında da iddia ediliyor.

Tüm bu gelişmelerin yanı sıra, Erdoğan’ın bir başka çıkışı, eğer ikili ilişkiler düzelmezse, Mısır’a yapacağı ziyaret sırasında Gazze’ye de geçme kararı çerçevesinde gündeme geldi. Bu acaba İsrail’i barışa zorlamak mı, yoksa 2009-2011 döneminde yoğunlaşan Osmanlıcılığa bir geri dönüş mü? Aslında bu iki konu başlığının dışında Mısır’da Mübarek sonrası süreçte, askeri vesayet Tantavi liderliğinde sürse de, İhvan’ın siyasal bir seçenek olarak yükselmesi, Hamas’ın Gazze’de Suriye-İran çizgisiyle müttefikliğinden uzaklaşarak, tekrar siyasal kaynağı İhvan’a yüzünü dönmesi, Gazze’de tekrar inisiyatif kazanma girişimi olarak ele alınabilir. Suriye’deki olayların İran’ı “tecrit etme” olasılığını doğurması, ABD politikaları çerçevesinde Irak’ta yer alan Kürdistan Bölgesel Yönetimi ile Türkiye’nin işbirliği ve daha önce ele aldığımız zeminde, Türkiye-İran rekabetini de ortaya koymuştur.

Sünni Araplar bağlamında yeni Mısır ve Suudi Arabistan’ın bölgesel patronajı, AKP dış politikasını “milliyetçi-muhafazakâr” bir boyuta taşımıştır. BETAM¹⁶’ın kamuoyu araştırmasına göre Türk toplumu, çok partili yaşam içinde en Sağcı kategoriye girerken, “milliyetçi-mukaddesatçı” bir başlıkta kendini ifade etmekte, “öteki”ye tahammül edemezken, diğer dinlerden istemediği komşuların başında Yahudiler gelmektedir.

2002’den beri AB ekseninde demokratikleştiği iddia edilen Türkiye’de toplumun, aynı araştırma verilerine göre

16-Bahçeşehir Üniversitesi Ekonomik ve Toplumsal Araştırma Merkezi

çok eşliliğe verilen destek, dini tahammülsüzlüğe uzanan bir noktada olması elbette üzüntü verici. Elbette söz konusu araştırmanın toplumun genelini ne kadar yansıttığı da ayrı bir soru işareti.

Milliyetçilik gerek 14 Temmuz Silvan'daki terör saldırısı sonrası, gerekse de 20 Temmuz Barış harekâtı yıldönümü kutlamaları vesilesiyle, Kıbrıs'ta Erdoğan'ın klasik bakışa geri dönüşünde görülmektedir.

Kıbrıs'taki "milli dava" düsturunun, Erdoğan tarafından, Türkiye'de düzenlenen Filistin toplantısında, Filistin için de kullanılması, bir siyasal manevra olmaktan ziyade, AKP muhafazakârlığında milliyetçi duruşu daha da belirgenleştiren simgeler olarak fark edilmektedir. Ve bu bakışta, AB karşıtı söylemin yoğunluğu daha da artmaktadır.

Siyasal spektrumda, iktidar açısından, Sağ'daki rakibi MHP'yi bir seçim dönemi içinde etkisizleştirecek bir siyasette, milliyetçi söylem daha da artacaktır. Taban, araştırmalarda buna hazırlıklı gözükmektedir. Ekonomik kriz dönemlerinde bu tür politikalar daha çok prim toplamaktadır. Ekonomik kriz ve milliyetçilik başlıkları, Türk iç ve dış politikasında, belirleyici yeni parametreler olmaya adaydır.

İSRAİL TECRİT Mİ OLUYOR?

Ortadoğu ilginç bir bölge. Suriye’de yaşanan olaylar sonucu, olası bir rejim değişikliğinde, İran’ın 30 yıldan beri kesintisiz müttefiki olan Esad iktidarını kaybetmesinin gündeme geleceği ve İran’ın “tecrit” olacağı konuşuluyor. Öte yandan, İran’daki molla yönetiminin bir numaralı düşmanı olarak gördüğü İsrail’in de son gelişmelerle, “tecrit” riski altında kaldığı gözlemleniyor. Burada kaydedilmesi gereken konu başlığı, bölgenin iki zıt kutbunun eş zamanlı olarak “konsolide” olma konumuna gelmesidir.

İsrail, özellikle Ortadoğu’daki yalnızlığını kırması açısından, 1949’dan beri Türkiye’yle ilişkilere “stratejik bir önem” veriyor. 1950’li yıllarda “gizli diplomasi”yle gelişen ve 1958’de Çevresel Pakt’la “askeri, istihbari ve savunma” alanlarında kesintisiz olan ikili ilişkiler, 1960-1980 sürecinde önemli iniş çıkışlara sahne oldu. Türkiye, 1964’te Johnson Mektubu’nun ardından, ABD’yle ilişkilerinin gerginleşmesiyle paralel olarak, bölgedeki Sovyet yanlısı Arap ülkelerini yeniden keşfederken, İsrail’le ilişkilerinde gerilmeye başladı. Zira Türkiye-İsrail ilişkilerinde “uçgeni tamamlayan” ülke ABD idi. ABD’yle ilişkilerde Türkiye’nin mesafeli tutum alması, 1967 ve 1973 Arap-İsrail savaşla-

rında, Türkiye'nin doğrudan Arap ülkelerinden yana tavır almasıyla somutlaştı.

1974 Kıbrıs Barış Harekâtı'nın ardından, ABD açısından bölgedeki müttefiki ve NATO üyesi Türkiye'nin "merkezkaç" hareketlerine gösterilen tahammül neredeyse sıfırlanmıştı. Bu arada, "haşhaş ekimi yasağı"nın kaldırılması krizini de bu listeye eklemek gerekiyor. Türkiye'yi Ortadoğu'da İsrail'le ilgili tutumunda rahatlatan gelişme, 1978'deki Camp David anlaşması oldu. Zira nüfusunun çoğunluğu Müslüman olup ta, İsrail'i tanıyan ilk ve tek ülke olma unvanı, "ilk ülke olma" noktasına gerilemiş, üstelik Mısır, İsrail'i tanıyan "ilk Arap ülkesi" olma sıfatını kazanmıştı.

Bölgesel rekabette, Mısır-Türkiye ilişkilerinde, İsrail konusu uzun yıllar kullanılmış, Üçüncü Dünyacılık adı altında, Sovyet yanlısı Nasır rejimi, Türkiye'nin İsrail' tanıyan ve ilişkinin derinliğini saklayan bir ülke olarak nitelmesine ve popülizmini pekiştirmesine vesile olmuştu. 1956 Süveyş krizinde, askeri olarak yenilmesine karşın, Süveyş'teki oldubittisini, dönemin iki süper gücü ABD ve SSCB'nin desteğiyle resmileştiren Nasır, bir nevi siyasal dokunulmazlık kazanmıştı. Bu tavrını 1967 savaşında bir adım ileri atmaya kalkışınca, ummadığı bir yenilgiyle karşılaşmakla kalmadı, Gazze bölgesini İsrail'e kaptırdı, Ürdün Batı Şeria'yı, Suriye ise Golan Tepeleri'ni İsrail'in lehine kaybetti. "Nasırsız Mısır", bu sefer Enver Sedat'ın liderliğinde Yom Kippur Savaşı'nda yenilirken, Sina yarımadasını kaybetti. Camp David, Mısır açısından kaybedilen Sina'yı "savaşız geri almak" olarak değer kazanırken, İsrail açısından çok daha fazla anlam taşıyordu. Zira Türkiye'den

sonra Mısır da İsrail'i tanımış, "tecrit" in kırılması açısından bir umut doğmuştu. Nitekim Mısır'dan sonra Ürdün de bu tabloya eklendi.

Türkiye'nin Soğuk Savaşı'nı bitmesi öncesinde İsrail'e en sert tavrı iki gelişmeyle ortaya çıktı. Birincisi İsrail'in "tek taraflı" olarak Kudüs'ü başkent ilan etmesi, diğeri de "Birinci Lübnan Savaşı"nda, İsrail'in özellikle sivil kayıplarına yol açan, mülteci kamplarındaki operasyonları idi.

Soğuk Savaş sonrası, Türkiye hem Filistin'in, hem de İsrail'in temsilcilik düzeyini büyükelçilik düzeyine çıkardı. Aradaki tüm sorunlara rağmen, Türkiye Soğuk Savaş sırasında da, İsrail-Filistin dengesini gözetmişti. 1996 ve 1997 antlaşmalarıyla, Türkiye-İsrail ilişkileri, askeri, ekonomik alanlarda kurumsallaştı. Bölge ülkelerinden gizlenen ikili ilişkiler, daha net bir zeminde ifade edildi. Bunun en somut sonuçlarından birisi, kendini Türkiye ve İsrail arasında "tecrit"te hisseden Suriye'nin, Türkiye'nin PKK terör örgütü başı Öcalan'ın Suriye'den gönderilmesi baskısına direnememesiydi.

İsrail açısından tablo 1993 Oslo süreci, FKÖ ile birbirlerini tanımaları, Filistin Otoritesi'nin önce özerk olarak kurulması ve bağımsızlık perspektifini resmen içermesiyle, "tecridi" kalıcı olarak tasfiye umudu doğurdu. Ne var ki, 2000'de Şaron'un El Aksa ziyareti, II. İntifada, terörün İsrail'in kent merkezlerinde etkin olması ve Hamas gerçeği, tüm umutları alt üst etti. Arafat'ın ardından, Hamas'ın 2006 seçimlerinde zafer kazanması, II. Lübnan Savaşı'nda Hamas'ın Hizbullah'a destek için İsrail'i Gazze'den roketlerle vurulması, İsrail'in "güvenlik krizi"ne yapısal bir boyut kattı. Filistin Otoritesi'nde tutuklanan milletvekil-

lerinden sonra, iktidarı kaybeden Hamas'ın, 2007 Haziran'ında Gazze'de "tek taraflı" darbe yapması ve Filistin Otoritesi'nden fiilen ayrılması, tartışılan bir durum doğurdu. Gazze, 1993 Oslo sürecinin dışına çıkan, İsrail'i tanımayan ve yok etmeyi planlayan Hamas'ın siyasal antitesi konumuna geldi.

İşte bu gerginlik, Aralık 2008'de Hamas'ın 6 aylık ateşkese tek taraflı olarak bozması ve roketlerle saldırılara başlamasının ardından, İsrail'in Gazze'ye yönelik Aralık 2008-Ocak 2009'da gerçekleştirdiği "Dökme Kurşun Operasyonu"yla yeni bir boyut kazandı. İsrail Gazze'yi vurdukça, Gazze'deki Filistinliler ölürken, Hamas siyasal güç kazandı. Tıpkı 2006 yazındaki II. Lübnan Savaşı'nda Hizbullah'ın askeri açıdan ve sivil kayıplarıyla geride olmasına karşın, siyaseten başarılı olması gibi.

Gazze krizi, Türk başbakanı Erdoğan'ın Davos'ta İsrail cumhurbaşkanı Peres ve moderatör Ignatius'la girdiği polemik ve meydan okumasıyla, Türkiye-İsrail ilişkilerinde bir madde haline gelmekle kalmadı, ikili ilişkilerdeki zayıflamanın da simgesi oldu. Tatbikat krizi, alçak koltuk krizi derken, Mavi Marmara konusu, Türk-İsrail ilişkilerini derinden sarstı ve Eylül'de BM'ye sunulan Palmer Raporu'ndan sonra, İsrail'in ölen Türk yurttaşlarıyla ilgili "özür dilemeyeceğini" açıklaması, ilişkilerin donmakla kalmayıp, sonlanacağı olasılığını gündeme getirdi.

Gazze sadece Türkiye-İsrail ilişkilerinde bir kriz olmadı, şimdi de Mısır-İsrail ilişkilerinde önemli bir sorun haline geliyor. 2011 baharındaki değişikliklerden sonra, "Mübareksiz Mısır" İsrail açısından kuşku doğurmuştu. Zira Mısır'la kurulan Camp David dengesi, İsrail'in hem bölgedeki

güvenliği, tecridinin engellenmesi, hem de Gazze'ye yönelik politikalarında yaşamsal anlam taşıyordu. Yeni Mısır'da, Mübarek sonrası dönemin "halkla yakınlaşma" adı altında İsrail'le arasına mesafe koyması, İhvan'ın etkisinin artması, ilk etkisini, Gazze'ye yönelik "kara ablukası"nın kaldırılmasıyla gösterdi. Böylece İsrail'in 2007'den beri Gazze'ye "denizden uyguladığı" abluka anlamını yitirdi. 2011 Haziran'ında "ikinci Mavi Marmara" seferinin olmamasında, ABD'nin telkinleri dışında, bu gelişmenin de etkisi olduğu iddia edildi. Öte yandan 18 Ağustos'ta İsrail'de gerçekleşen terör saldırılarının ardından, İsrail helikopterlerinin sıcak takip sırasında, Mısır sınır polisini ve askerlerini vurmaları, Mısır'da olağanüstü gelişmelere sahne oldu. Mısır hükümeti acilen toplanırken, El Cezire'nin iddiasına göre, Mısır'ın da ölen askerler için "özür ve tazminat" talep etmesi gündeme geldi. Ve ayrıca Mısır İsrail'deki büyükelçisini geri çekti.¹⁷

2010 Mayıs'ında yaşanan Mavi Marmara olayı ve 2011 Eylül'ünde konuyla ilgili yayınlanan Palmer Raporu öncesi, Türkiye'nin "özür, tazminat ve abluka kaldırılması" talebi, Mısır'ın da 2011 Ağustos'undan itibaren "özür ve tazminat" talebini ileri sürmesi, bölgedeki değişimlerin sonucu ilginç bir "tecrit" başlığını, İsrail açısından somutlaştırma riskini barındırmaktadır. Sıklıkla Netenyahu hükümetinin Batı Şeria'da, "yeni yerleşimleri" gündeme getirmesi, ABD'de Obama yönetimiyle gergin bir zemine sahip olması, işin konumunu daha ciddi hale getirmektedir.

İsrail'in "özür dilememesi" durumunda, başbakan Erdoğan'ın Gazze'yi ziyaret etmesi savı, daha önce de dil-

17-Hürriyet, "Mısır İsrail'deki büyükelçisini geri çekti", 20 Ağustos 2011,

<http://www.hurriyet.com.tr/planet/18535676.asp>

lendirilmişti. Tecrit, Yeni Ortadoğu'da İsrail'in konumunu ifade edecek mi? Yoksa özür baskısı, aslında Türkiye'nin de "tribünleri ikna ettikten" sonra, İsrail'le ilişkileri geliştirmek için ön hazırlığı mı olacak? İran'ın "tecrit edilme" durumu, Türkiye'nin ABD perspektifinde Suriye-İran karşısında daha net tavır göstermeye zorlanması, İsrail konusundaki verili durum açısından, şöyle bir soruyu akla getirmektedir. Acaba hedef İsrail mi, yoksa Netanyahu hükümeti mi? Ancak her şeye karşın, ikili ilişkilerin iyileşmesi, bölge dengeleri açısından önemli bir beklentidir. Bekleyip göreceğiz.

ORTADOĞU LİDERLİĞİ VE İSRAİL

2 Eylül 2011 tarihi, Türk-İsrail ilişkilerinde önemli bir milat olarak tahmin ediliyordu. 31 Mayıs 2010'da gerçekleşen Mavi Marmara olayından sonra, 15 ay çok gergin geçti. Nedeni, BM'ye konuyla ilgili sunulacak raporun içeriği idi. Söz konusu zeminde, AKP'nin endişeleri, Türkiye'ye getirilecek olası eleştiriler idi. Oysa Mavi Marmara'da yaşananlardan çok, bu vesileyle Ortadoğu'da liderlik tasarımı'nın ortaya konulması önem taşıyordu. Netenyahu hükümeti ise, Türkiye'nin ilişkilerin düzelmesi için, İsrail'den talep ettiği "özür, tazminat ve Gazze'ye yönelik ablukanın kaldırılması" koşullarına, tümünden reddedici bir yaklaşımda bulunmasa da ve hatta söz konusu yüzeyde diplomatik müzakereler sürdürse de, koalisyon dengelerini gözetten bir hassasiyet içinde davrandı.

2 Eylül 2011'de açıklanan raporun, New York Times'a sızdırılması, AKP iktidarı açısından, "kabul edilemez" bir gelişme olarak kaydedildi. Ve Türk dışişleri bakanı, malum açıklamaları yaptı. Buna göre, Türkiye İsrail'le olan diplomatik temsil boyutunu II.Katiplik düzeyine indirdi ve diğer elçilik personelinin 7 Eylül 2011 Çarşamba'ya kadar Türkiye'yi terk etmesini istedi, İsrail'le olan askeri anlaşmalar askıya alındı, Gazze ablukasının Türkiye tarafından tanınmadığını ve kaldırılması için Uluslararası Adalet

Divanı'na başvurulacağını söyledi, dördüncü maddede ise Türkiye'nin Doğu Akdeniz'de en uzun sahil devlet olarak, seyrüsefer güvenliğinin sağlanması için, Türkiye'nin elinden gelen her tür tedbiri alacağını vurguladı. Son maddede ise, Mavi Marmara'da mağdur olan aileler için, uluslararası platformda "hak arama" mücadelesine sonuna kadar Türkiye'nin destek vereceğini ifade etti.

Burada en dikkat çekici başlık, Doğu Akdeniz'deki güvenlik konusudur. İki madde başlığı, ele alınan konuyla bağlantılıdır. Öncelikle Türkiye'nin Gazze ablukasını tanımaması stratejik bir politika değişikliğidir. Zira İsrail Gazze'ye 2007 Haziran'ından beri "deniz ablukası" uygulamaktadır. Davutoğlu'nun açıklamaları baz alındığında, Türkiye'nin eleştirmekle birlikte, ifade edilen ablukayı resmen olmasa da, fiilen ses çıkarmadığı sonucu çıkarılabilir. 2010 Haziran'ındaki Mavi Marmara seferinden sonra bile, 15 ay boyunca abluka hakkında açıklama yapılmamıştır. Böylece "yeni politika" İsrail'le 2009 Ocak ayından beri, süregelen "gerilim ve çatışma" siyasasını yaşama geçirmektedir.

Davos'taki "one minutes" ten, Mavi Marmara'ya kadar Ocak 2009-Mayıs 2010 arasında devam eden süreç, 15 ay sonra "meyve"sini vermiştir. 14 aylık gerilim, 15 ay da üstüne eklendiğinde, 39 ay içinde, Türk-İsrail ilişkilerini, "geri dönülemez" olmasa da, ona yakın bir çizgiye taşımıştır.

Türkiye'nin tanımadığı Gazze ablukasının sebebi, Hamas'ın 2007 Haziran'ında Gazze'de yaptığı darbedir. Bu darbenin ardından Hamas, 1993 Oslo sürecine göre, 1996'da

kurulan Filistin Otoritesi'nden fiilen ayrılmıştır. Haziran 2007-Mayıs 2011 döneminde Mısır'ın karadan desteklediği abluka sona ermiş, sadece “deniz ablukası” yürürlükte kalmıştır. Böylece, Haziran 2011’de “ikinci bir Mavi Marmara seferi” düzenlemenin pratikte bir anlamı kalmamıştır. Sözde “Arap Baharı”ndan sonra, askeri vesayetin sürdüğü Mısır’da, İhvan politik güç kazanmış, bunun ilk örneklerinden biri de Gazze’ye kara ablukasının kaldırılması kararında kendini göstermiştir. Peki neden Mısır bu ablukayı başlatmıştı? O dönemki Mısır yönetimi, İhvan’ın Gazze şubesi olarak kurulan Hamas’ın, İhvan’la politik işbirliği yapması ve silah kaçakçılığını engellemeye çalışmıştı. Bu noktada, Mısır’da Mübarek iktidarının, İhvan-Hamas yakınlığıyla, kendi yönetimine karşı bir siyasi ittifak kurulmasından endişe duyduğu da öne sürülebilir. Yeni Mısır’ın kararından sonra, İsrail Sina yarımadasının Gazze’ye uzanan zeminde bir otorite boşluğuna işaret etmektedir. Filistin Otoritesi ise Hamas’a karşı mevzi kazanmak amacıyla, 2011 Eylül’ünde, BM yüzeyinde “bağımsızlık kampanyası”nı hızlandırmıştır.

Öte yandan Gazze konusu, 2009’dan itibaren Türkiye’nin “fili güvenlik alanları” içinde değerlendirilmeye başlandı. El Fetih’in Batı Şeria’da 1993 Oslo süreci çerçevesinde kurulan Filistin Otoritesi’nden ziyade, Hamas’ın Gazze’deki yönetimiyle politik temas içinde AKP, 2010 Mavi Marmara seferinin akabinde, çeşitli açıklamalarla Gazze’yi “ulusal güvenlik” konusu durumuna getirmeye çalıştı. Filistinli büyükelçilere Erdoğan tarafından yapılan açıklamada, Gazze Türkiye açısından Kıbrıs gibi ulusal bir konu durumuna getirilirken, Davutoğlu’nun 2 Eylül’deki açıklamasıyla, Türkiye’nin gereğinde “güç kullanacağı” bir soruna dönüştürüldü.

Sapla samanının karıştığı durum çerçevesinde, Türkiye'nin Doğu Akdeniz'de haklı olduğu “münhasır ekonomik alan” sorunu, Gazze bağlamında başka bir zemine kaydı. Denizdeki seyrüsefer yani günlük kullanımıyla “deniz trafiği” başlığı, tanınmayan abluka ile birlikte, Türk ve İsrail donanmalarının çatışması anlamına mı gelecek?

Ortadoğu'daki iki ABD müttefikinin, Doğu Akdeniz'de çatışma olasılığı, Obama yönetiminin basiretsizliğini bir kez daha ortaya koymakla birlikte, Türk dış politikasında “köklü bir değişim” anlamına mı gelmektedir?

Sorunun yanıtını vermeye çalışırken, 2 Eylül 2011'de medyanın gündemine düşen başka bir olay “ezbere yorumları” güçleştirdi. Zira NATO'nun füze savunma kalkanına “radarlarla” Türkiye'nin ev sahipliği yapacağı belirtildi. AKP yönetimi tarafından kabul edilmese de, kalkan somut olarak İran'a karşı kuruluyor. İşte ABD müttefiki İsrail'le çatışma durumuna gelme görüntüsü veren ancak üyesi olduğu ve en güçlü unsurunun ABD olduğu NATO'nun füze kalkanına, kara unsur komutanlığıyla ev sahipliği yapacak bir Türkiye.

Bir yandan da, İsrail'le çatışma potansiyeli resmi ağızlardan kaydedilen NATO üyesi Türk Silahlı Kuvvetleri; Avrupa Konseyi üyesi ve AB katılım sürecinde olan Türkiye.

Bir başka açıdan da ekonomi bakanı Zafer Çağlayan İsrail'e yönelik ekonomik yaptırımların söz konusu olmadığını söyleyerek, bir yandan yumuşatma, bir yandan da ileride konuyu bir koz olarak kullanma egzersizini ortaya koymaktadır.

Sayın Cumhurbaşkanı Gül'ün "mazlum ulusları" koruma beyanı, Ortadoğu liderliği hayallerini bir kez daha gündeme getirse de, böylesine karışık bir denklemde analiz yapmak çok güç. ABD'deki Demokrat yönetimin İsrail'de mevcut hükümeti siyaseten cezalandırma gayreti, Obama yönetiminin kafa karışıklığı, AKP'nin ideolojik tutkuları, Netanyahu'nun radikal koalisyon ortaklarını elinde tutma arayışı, Ortadoğu'da siyaseten bir iflas getirmiştir.

Bu iflas, Davutoğlu'nun Arap Baharı'ndan sonraki yeni yönetimlerin, İsrail karşıtlığı içinde olacağını tahmin etmesiyle, daha da gün yüzüne çıkmıştır. Suriye halen karışıkken, Irak'ta ABD işgali sonrası 2012'de kaos beklenirken, İran'ın politikaları kaygı uyandırırken, Türkiye-İsrail kavgası, sadece istikrarsızlığa hizmet edecektir.

SONUÇ ADINA: ÜÇGEN’İN GELECEĞİ

Türkiye-İsrail ilişkileri açısından ele aldığımız konular, bölgede karışıklık potansiyeli açısından önem taşımaktadır. Bu zeminde Türkiye ve İsrail’in siyasal yapıları açısından bir çözümleme yapmak gerekmektedir.

Türkiye’de Adalet ve Kalkınma Partisi’nin 10. yılına yaklaşan iktidarı karşısında, İsrail’de başkanlığını Likud lideri Netenyahu’nun yaptığı, siyasal yelpazenin değişik konumlarında yer alan partilerin “parçalı bir koalisyon” hükümeti var. Bu bağlamda, her iki ülkede de “muhafazakâr” ağırlıklı iktidarların olması, yakın gelecekte “muhafazakar” siyasetin ikili ilişkilerde ön planda olacağını göstermektedir.

Siyasetin karar alma süreçlerine etkisi, Sol politikaların “yokluğu”, milliyetçi-dinci zeminde bir “rekabetin”, bölge dengeleri üzerinde bir biçimde kendisini hissettireceği çerçevesinde kaydedilmektedir.

Türkiye açısından “bölge liderliği”, iktidar partisinin “eski güzel günlere dönme” ütopyası yüzeyinde “güçlü geçmiş” üzerinden bir çağrışım yaparken, İsrail siyasetinde, gerek Holokost’u “bir daha asla” sözü üzerinden canlı tutma, gerekse de “vaat edilmiş topraklar” dinsel inanışıyla bir motivasyon yaratmaktadır.

İkili ilişkilerde muhafazakâr yönün ağır basması,

ABD'deki "liberal" yönetim açısından çelişkileri arttırmakta, iki müttefikinden "stratejik ve tarihi" nedenlerle vazgeçemeyen ABD, sessiz bir diplomasiyi tercih etmektedir. Ancak bu tavır, Arap baharı olarak adlandırılan Ortadoğu'daki dönüşüm süreci içinde militan örgütlerin siyaset alanına ses çıkartmamakla suçlanan Obama yönetiminin hem ülke içindeki Yahudi lobisi, hem de muhafazakar Çay Partisi kliğinin etkin olduğu Cumhuriyetçi Parti muhalefettinin eleştirilerinden kurtulamadığını göstermektedir.

Üçgen açısından "muhafazakârlık" gün geçtikçe "belirleyici olma" niteliğine kavuşmaktadır. Bu çerçevede yaşanacak süreç, radikalizm söylemiyle karşılaşmak durumundadır. Uygulamanın ne olacağı da zaman içinde anlaşılacaktır. Ancak muhafazakâr siyasetin kurumsal müttefiklik ilişkilerine etkisi hangi oranda olacaktır, bağımlı değişkenler arası korelasyon, temel belirleyici ülke ABD'nin konumu değişmeden yapısal anlamda değişebilir mi? O yüzden korelasyonel ilişkiler zemininde, söylemsel temelde illüzyonun yarattığı gerginlik ortamı, gerçek siyasal değişkenler yerine, farklı bir biçimsel çerçeveye, kamuoylarında algı sorunu yaratabilir. Biçim içerikten önemli hale geldiği oranda da, siyaseten oy alma kaygısı, üçgenin her bir uç noktasını teşkil eden ülkelerde, yapay krizler üretme potansiyeline sahiptir.

Üçgen yapay krizler ve gerçek değişkenler arasında bir yerde konumlanmak durumundadır.

KAYNAKÇA

GAZETE VE İNTERNET KAYNAKLARI:

AFP, “Israel preparing for ‘large scale war’: cable”, yahoo news, Jan.2, 2011,

http://news.yahoo.com/s/afp/20110102/pl_afp/usdiplomacywikileaksisraelmideastiranconflict

BM Ana Sayfa, UN Home Page,

<http://daccess-dds-ny.un.org/doc/RESOLUTION/GEN/NR0/038/88/IMG/NR003888.pdf?OpenElement>

BM Ana Sayfa UN Home Page,

<http://daccess-dds-ny.un.org/doc/RESOLUTION/GEN/NR0/240/94/IMG/NR024094.pdf?OpenElement>

Claire Berlinski, “Weimar İstanbul”, http://www.city-journal.org/2010/20_4_weimar-city.html

Ergin Yıldızoğlu, “Weimar İstanbul”, Cumhuriyet, 27 Aralık 2010, s.13

Deniz Tansi, “Neden Türkiye-İsrail Barışı”, 26 Ekim 2011, Şalom, s:2.

Hürriyet, “Mısır İsrail’deki büyükelçisini geri çekti”, 20 Ağustos 2011,

<http://www.hurriyet.com.tr/planet/18535676.asp>

<http://www.zoaphilly.org/index.php?page=the-land-of-israel-maps-tell-the-story>

KİTAPLAR VE AKADEMİK MAKALELER :

Amikam Nachmani, *Israel, Turkey and Greece: Uneasy Relations in the East Meditterreanean*, Cass, London, 1987.

Çağrı Erhan, Ömer Kürkçüoğlu, “Filistin Sorunu”, *Türk Dış Politikası Cilt 1*, (ed: Baskın Oran), İletişim Yayınları, İstanbul, 2003, p. 648.

Efraim Inbar, *The Israeli-Turkish Entente*, King's College Mediterranean Program, London,

Gencer Özcan and Ofra Bengio, “The Decade of the Military in Turkey: The Case of the Alignment with Israel in the 1990's”, *International Journal of Turkish Studies*, Spring 2001, volume 7, nos:1 and 2, p.22.

Ofra Bengio and Gencer Ozcan, “Changing Relations: Turkish-Israeli-Arab Triangle”, *Perceptions: Journal of International Affairs*, March-May, 2000, p. 134.

HARİTA I ¹⁸

¹⁸<http://www.zoaphilly.org/index.php?page=the-land-of-israel-maps-tell-the-story>

HARİTA II¹⁹

19-a.g.e.

HARİTA III²⁰

20 a.g.e.

HARİTA IV²¹

21-a.g.e.

EKLER:

BM GENEL KURULU 29 KASIM 1947 TARİHLİ
(181) SAYILI KARARI²²

The General Assembly,

Having met in special session at the request of the mandatory Power to constitute and instruct a Special Committee to prepare for the consideration of the question of the future Government of Palestine at the second regular session; Having constituted a Special Committee and instructed it to investigate all questions and issues relevant to the problem of Palestine, and to prepare proposals for the solution of the problem, and having received and examined the report of the Special Committee (document A/364)(1) including a number of unanimous recommendations and a plan of partition with economic union approved by the majority of the Special Committee, Considers that the present situation in Palestine is one which is likely to impair the general welfare and friendly relations among nations; Takes note of the declaration by the mandatory Power that it plans to complete its evacuation of Palestine by 1 August 1948; Recommends to the United Kingdom, as the man-

²²BM Ana Sayfa UN Home Page, <http://daccess-dds-ny.un.org/doc/RESOLUTION/GEN/NR0/038/88/IMG/NR003888.pdf?OpenElement>

datory Power for Palestine, and to all other Members of the United Nations the adoption and implementation, with regard to the future Government of Palestine, of the Plan of Partition with Economic Union set out below; Requests that The Security Council take the necessary measures as provided for in the plan for its implementation; The Security Council consider, if circumstances during the transitional period require such consideration, whether the situation in Palestine constitutes a threat to the peace. If it decides that such a threat exists, and in order to maintain international peace and security, the Security Council should supplement the authorization of the General Assembly by taking measures, under Articles 39 and 41 of the Charter, to empower the United Nations Commission, as provided in this resolution, to exercise in Palestine the functions which are assigned to it by this resolution; The Security Council determine as a threat to the peace, breach of the peace or act of aggression, in accordance with Article 39 of the Charter, any attempt to alter by force the settlement envisaged by this resolution; The Trusteeship Council be informed of the responsibilities envisaged for it in this plan; Calls upon the inhabitants of Palestine to take such steps as may be necessary on their part to put this plan into effect; Appeals to all Governments and all peoples to refrain from taking any action which might hamper or delay the carrying out of these recommendations, and Authorizes the Secretary-General to reimburse travel and subsistence expenses of the members of the Commission referred to in Part 1, Section B, Paragraph I below, on such basis and in such form as he may determine most appropriate in the circumstances, and to provide the Commission with the necessary staff to assist

in carrying out the functions assigned to the Commission by the General Assembly.* The General Assembly, Authorizes the Secretary-General to draw from the Working Capital Fund a sum not to exceed 2,000,000 dollars for the purposes set forth in the last paragraph of the resolution on the future government of Palestine.

PLAN OF PARTITION WITH ECONOMIC UNION

Part I.

Future Constitution and Government of Palestine

A. TERMINATION OF MANDATE, PARTITION AND INDEPENDENCE

The Mandate for Palestine shall terminate as soon as possible but in any case not later than 1 August 1948. The armed forces of the mandatory Power shall be progressively withdrawn from Palestine, the withdrawal to be completed as soon as possible but in any case not later than 1 August 1948. The mandatory Power shall advise the Commission, as far in advance as possible, of its intention to terminate the mandate and to evacuate each area. The mandatory Power shall use its best endeavours to ensure that an area situated in the territory of the Jewish State, including a seaport and hinterland adequate to provide facilities for a substantial immigration, shall be evacuated at the earliest possible date and in any event not later than 1 February 1948. Independent Arab and Jewish States and the Special International Regime for the City of Jerusalem, set forth in Part III of this Plan, shall come into existence in Palestine two months after the evacuation of the armed forces of the mandatory

Power has been completed but in any case not later than 1 October 1948. The boundaries of the Arab State, the Jewish State, and the City of Jerusalem shall be as described in Parts II and III below. The period between the adoption by the General Assembly of its recommendation on the question of Palestine and the establishment of the independence of the Arab and Jewish States shall be a transitional period.

B. STEPS PREPARATORY TO INDEPENDENCE

A Commission shall be set up consisting of one representative of each of five Member States. The Members represented on the Commission shall be elected by the General Assembly on as broad a basis, geographically and otherwise, as possible. The administration of Palestine shall, as the mandatory Power withdraws its armed forces, be progressively turned over to the Commission, which shall act in conformity with the recommendations of the General Assembly, under the guidance of the Security Council. The mandatory Power shall to the fullest possible extent coordinate its plans for withdrawal with the plans of the Commission to take over and administer areas which have been evacuated. In the discharge of this administrative responsibility the Commission shall have authority to issue necessary regulations and take other measures as required. The mandatory Power shall not take any action to prevent, obstruct or delay the implementation by the Commission of the measures recommended by the General Assembly. On its arrival in Palestine the Commission shall proceed to carry out measures for the establishment of the frontiers of the Arab and Jewish States and the City of Jerusalem in accordance with the general lines of the recommendations of the General Assembly on the partition of Palestine. Nevertheless, the boundaries as described in Part II of this

Plan are to be modified in such a way that village areas as a rule will not be divided by state boundaries unless pressing reasons make that necessary.

The Commission, after consultation with the democratic parties and other public organizations of the Arab and Jewish States, shall select and establish in each State as rapidly as possible a Provisional Council of Government.

The activities of both the Arab and Jewish Provisional Councils of Government shall be carried out under the general direction of the Commission. If by 1 April 1948 a Provisional Council of Government cannot be selected for either of the States, or, if selected, cannot carry out its functions, the Commission shall communicate that fact to the Security Council for such action with respect to that State as the Security Council may deem proper, and to the Secretary-General for communication to the Members of the United Nations. Subject to the provisions of these recommendations, during the transitional period the Provisional Councils of Government, acting under the Commission, shall have full authority in the areas under their control including authority over matters of immigration and land regulation.

The Provisional Council of Government of each State, acting under the Commission, shall progressively receive from the Commission full responsibility for the administration of that State in the period between the termination of the Mandate and the establishment of the State's independence.

The Commission shall instruct the Provisional Councils of Government of both the Arab and Jewish States, after

their formation, to proceed to the establishment of administrative organs of government, central and local.

The Provisional Council of Government of each State shall, within the shortest time possible, recruit an armed militia from the residents of that State, sufficient in number to maintain internal order and to prevent frontier clashes.

This armed militia in each State shall, for operational purposes, be under the command of Jewish or Arab officers resident in that State, but general political and military control, including the choice of the militia's High Command, shall be exercised by the Commission. The Provisional Council of Government of each State shall, not later than two months after the withdrawal of the armed forces of the mandatory Power, hold elections to the Constituent Assembly which shall be conducted on democratic lines.

The election regulations in each State shall be drawn up by the Provisional Council of Government and approved by the Commission. Qualified voters for each State for this election shall be persons over eighteen years of age who are (a) Palestinian citizens residing in that State; and (b) Arabs and Jews residing in the State, although not Palestinian citizens, who, before voting, have signed a notice of intention to become citizens of such State. Arabs and Jews residing in the City of Jerusalem who have signed a notice of intention to become citizens, the Arabs of the Arab State and the Jews of the Jewish State, shall be entitled to vote in the Arab and Jewish States respectively. Women may vote and be elected to the Constituent Assemblies. During the transitional period no Jew shall be permitted to establish residence in the area of the proposed Arab State, and no

Arab shall be permitted to establish residence in the area of the proposed Jewish State, except by special leave of the Commission.

The Constituent Assembly of each State shall draft a democratic constitution for its State and choose a provisional government to succeed the Provisional Council of Government appointed by the Commission. The Constitutions of the States shall embody Chapters 1 and 2 of the Declaration provided for in section C below and include, *inter alia*, provisions for:

Establishing in each State a legislative body elected by universal suffrage and by secret ballot on the basis of proportional representation, and an executive body responsible to the legislature; Settling all international disputes in which the State may be involved by peaceful means in such a manner that international peace and security, and justice, are not endangered; Accepting the obligation of the State to refrain in its international relations from the threat or use of force against the territorial integrity or political independence of any State, or in any other manner inconsistent with the purpose of the United Nations; Guaranteeing to all persons equal and non-discriminatory rights in civil, political, economic and religious matters and the enjoyment of human rights and fundamental freedoms, including freedom of religion, language, speech and publication, education, assembly and association; Preserving freedom of transit and visit for all residents and citizens of the other State in Palestine and the City of Jerusalem, subject to considerations of national security, provided that each State shall control residence within its borders.

The Commission shall appoint a preparatory economic commission of three members to make whatever arrangements are possible for economic co-operation, with a view to establishing, as soon as practicable, the Economic Union and the Joint Economic Board, as provided in section D below. During the period between the adoption of the recommendations on the question of Palestine by the General Assembly and the termination of the Mandate, the mandatory Power in Palestine shall maintain full responsibility for administration in areas from which it has not withdrawn its armed forces.

The Commission shall assist the mandatory Power in the carrying out of these functions. Similarly the mandatory Power shall co-operate with the Commission in the execution of its functions. With a view to ensuring that there shall be continuity in the functioning of administrative services and that, on the withdrawal of the armed forces of the mandatory Power, the whole administration shall be in the charge of the Provisional Councils and the Joint Economic Board, respectively, acting under the Commission, there shall be a progressive transfer, from the mandatory Power to the Commission, of responsibility for all the functions of government, including that of maintaining law and order in the areas from which the forces of the mandatory Power have been withdrawn.

The Commission shall be guided in its activities by the recommendations of the General Assembly and by such instructions as the Security Council may consider necessary to issue. The measures taken by the Commission, within the recommendations of the General Assembly, shall

become immediately effective unless the Commission has previously received contrary instructions from the Security Council. The Commission shall render periodic monthly progress reports, or more frequently if desirable, to the Security Council. The Commission shall make its final report to the next regular session of the General Assembly and to the Security Council simultaneously.

C. DECLARATION

A declaration shall be made to the United Nations by the Provisional Government of each proposed State before independence. It shall contain, inter alia, the following clauses: General Provision The stipulations contained in the Declaration are recognized as fundamental laws of the State and no law, regulation or official action shall conflict or interfere with these stipulations, nor shall any law, regulation or official action prevail over them.

Chapter I: Holy Places, Religious Buildings and Sites Existing rights in respect of Holy Places and religious buildings or sites shall not be denied or impaired. In so far as Holy Places are concerned, the liberty of access, visit, and transit shall be guaranteed, in conformity with existing rights, to all residents and citizen of the other State and of the City of Jerusalem, as well as to aliens, without distinction as to nationality, subject to requirements of national security, public order and decorum. Similarly, freedom of worship shall be guaranteed in conformity with existing rights, subject to the maintenance of public order and decorum. Holy Places and religious buildings or sites shall be preserved. No act shall be permitted which may in any way impair their sacred character. If at any time it appears to the Government that any particular Holy Place, religious, building or site is in need of urgent repair, the Government may call upon the community or communities concerned to carry out such repair. The Government may carry it out itself at the expense of the community or community concerned if no action is taken within a reasonable time. No taxation shall be levied in respect of any Holy Place, reli-

gious building or site which was exempt from taxation on the date of the creation of the State. No change in the incidence of such taxation shall be made which would either discriminate between the owners or occupiers of Holy Places, religious buildings or sites, or would place such owners or occupiers in a position less favourable in relation to the general incidence of taxation than existed at the time of the adoption of the Assembly's recommendations. The Governor of the City of Jerusalem shall have the right to determine whether the provisions of the Constitution of the State in relation to Holy Places, religious buildings and sites within the borders of the State and the religious rights appertaining thereto, are being properly applied and respected, and to make decisions on the basis of existing rights in cases of disputes which may arise between the different religious communities or the rites of a religious community with respect to such places, buildings and sites. He shall receive full co-operation and such privileges and immunities as are necessary for the exercise of his functions in the State.

Chapter 2: Religious and Minority Rights Freedom of conscience and the free exercise of all forms of worship, subject only to the maintenance of public order and morals, shall be ensured to all. No discrimination of any kind shall be made between the inhabitants on the ground of race, religion, language or sex. All persons within the jurisdiction of the State shall be entitled to equal protection of the laws. The family law and personal status of the various minorities and their religious interests, including endowments, shall be respected. Except as may be required for the maintenance of public order and good government, no measure shall be taken to obstruct or interfere with the enterprise

of religious or charitable bodies of all faiths or to discriminate against any representative or member of these bodies on the ground of his religion or nationality. The State shall ensure adequate primary and secondary education for the Arab and Jewish minority, respectively, in its own language and its cultural traditions. The right of each community to maintain its own schools for the education of its own members in its own language, while conforming to such educational requirements of a general nature as the State may impose, shall not be denied or impaired. Foreign educational establishments shall continue their activity on the basis of their existing rights. No restriction shall be imposed on the free use by any citizen of the State of any language in private intercourse, in commerce, in religion, in the Press or in publications of any kind, or at public meetings.(3) No expropriation of land owned by an Arab in the Jewish State (by a Jew in the Arab State)(4) shall be allowed except for public purposes. In all cases of expropriation full compensation as fixed by the Supreme Court shall be said previous to dispossession. Chapter 3: Citizenship, International Conventions and Financial Obligations

1.1. Citizenship Palestinian citizens residing in Palestine outside the City of Jerusalem, as well as Arabs and Jews who, not holding Palestinian citizenship, reside in Palestine outside the City of Jerusalem shall, upon the recognition of independence, become citizens of the State in which they are resident and enjoy full civil and political rights. Persons over the age of eighteen years may opt, within one year from the date of recognition of independence of the State in which they reside, for citizenship of the other State, providing that no Arab residing in the area of the proposed

Arab State shall have the right to opt for citizenship in the proposed Jewish State and no Jew residing in the proposed Jewish State shall have the right to opt for citizenship in the proposed Arab State. The exercise of this right of option will be taken to include the wives and children under eighteen years of age of persons so opting. Arabs residing in the area of the proposed Jewish State and Jews residing in the area of the proposed Arab State who have signed a notice of intention to opt for citizenship of the other State shall be eligible to vote in the elections to the Constituent Assembly of that State, but not in the elections to the Constituent Assembly of the State in which they reside.

2.2. International conventions The State shall be bound by all the international agreements and conventions, both general and special, to which Palestine has become a party. Subject to any right of denunciation provided for therein, such agreements and conventions shall be respected by the State throughout the period for which they were concluded. Any dispute about the applicability and continued validity of international conventions or treaties signed or adhered to by the mandatory Power on behalf of Palestine shall be referred to the International Court of Justice in accordance with the provisions of the Statute of the Court.

3.3. Financial obligations The State shall respect and fulfil all financial obligations of whatever nature assumed on behalf of Palestine by the mandatory Power during the exercise of the Mandate and recognized by the State. This provision includes the right of public servants to pensions, compensation or gratuities. These obligations shall be fulfilled through participation in the Joint Economic Board in

respect of those obligations applicable to Palestine as a whole, and individually in respect of those applicable to, and fairly apportionable between, the States. A Court of Claims, affiliated with the Joint Economic Board, and composed of one member appointed by the United Nations, one representative of the United Kingdom and one representative of the State concerned, should be established. Any dispute between the United Kingdom and the State respecting claims not recognized by the latter should be referred to that Court. Commercial concessions granted in respect of any part of Palestine prior to the adoption of the resolution by the General Assembly shall continue to be valid according to their terms, unless modified by agreement between the concession-holders and the State.

Chapter 4: Miscellaneous Provisions

The provisions of chapters 1 and 2 of the declaration shall be under the guarantee of the United Nations, and no modifications shall be made in them without the assent of the General Assembly of the United Nations. Any Member of the United Nations shall have the right to bring to the attention of the General Assembly any infraction or danger of infraction of any of these stipulations, and the General Assembly may thereupon make such recommendations as it may deem proper in the circumstances. Any dispute relating to the application or interpretation of this declaration shall be referred, at the request of either party, to the International Court of Justice, unless the parties agree to another mode of settlement.

D. ECONOMIC UNION AND TRANSIT

The Provisional Council of Government of each State shall enter into an undertaking with respect to Economic Union and Transit. This undertaking shall be drafted by the Commission provided for in section B, paragraph 1, utilizing to the greatest possible extent the advice and cooperation of representative organizations and bodies from each of the proposed States. It shall contain provisions to establish the Economic Union of Palestine and provide for other matters of common interest. If by 1 April 1948 the Provisional Councils of Government have not entered into the undertaking, the undertaking shall be put into force by the Commission. The Economic Union of Palestine The objectives of the Economic Union of Palestine shall be: A customs union; A joint currency system providing for a single foreign exchange rate; Operation in the common interest on a non-discriminatory basis of railways inter-State highways; postal, telephone and telegraphic services and ports and airports involved in international trade and commerce; Joint economic development, especially in respect of irrigation, land reclamation and soil conservation; Access for both States and for the City of Jerusalem on a non-discriminatory basis to water and power facilities. There shall be established a Joint Economic Board, which shall consist of three representatives of each of the two States and three foreign members appointed by the Economic and Social Council of the United Nations. The foreign mem-

bers shall be appointed in the first instance for a term of three years; they shall serve as individuals and not as representatives of States. The functions of the Joint Economic Board shall be to implement either directly or by delegation the measures necessary to realize the objectives of the Economic Union. It shall have all powers of organization and administration necessary to fulfil its functions. The States shall bind themselves to put into effect the decisions of the Joint Economic Board. The Board's decisions shall be taken by a majority vote. In the event of failure of a State to take the necessary action the Board may, by a vote of six members, decide to withhold an appropriate portion of the part of the customs revenue to which the State in question is entitled under the Economic Union. Should the State persist in its failure to cooperate, the Board may decide by a simple majority vote upon such further sanctions, including disposition of funds which it has withheld, as it may deem appropriate. In relation to economic development, the functions of the Board shall be planning, investigation and encouragement of joint development projects, but it shall not undertake such projects except with the assent of both States and the City of Jerusalem, in the event that Jerusalem is directly involved in the development project. In regard to the joint currency system, the currencies circulating in the two States and the City of Jerusalem shall be issued under the authority of the Joint Economic Board, which shall be the sole issuing authority and which shall determine the reserves to be held against such currencies. So far as is consistent with paragraph 2(b) above, each State may operate its own central bank, control its own fiscal and credit policy, its foreign exchange receipts and expenditures,

the grant of import licences, and may conduct international financial operations on its own faith and credit. During the first two years after the termination of the Mandate, the Joint Economic Board shall have the authority to take such measures as may be necessary to ensure that -to the extent that the total foreign exchange revenues of the two States from the export of goods and services permit, and provided that each State takes appropriate measures to conserve its own foreign exchange resources -each State shall have available, in any twelve months' period, foreign exchange sufficient to assure the supply of quantities of imported goods and services for consumption in its territory equivalent to the quantities of such goods and services consumed in that territory in the twelve months' period ending 31 December 1947. All economic authority not specifically vested in the Joint Economic Board is reserved to each State. There shall be a common customs tariff with complete freedom of trade between the States, and between the States and the City of Jerusalem. The tariff schedules shall be drawn up by a Tariff Commission, consisting of representatives of each of the States in equal numbers, and shall be submitted to the Joint Economic Board for approval by a majority vote. In case of disagreement in the Tariff Commission, the Joint Economic Board shall arbitrate the points of difference. In the event that the Tariff Commission fails to draw up any schedule by a date to be fixed, the Joint Economic Board shall determine the tariff schedule. The following items shall be a first charge on the customs and other common revenue of the Joint Economic Board: The expenses of the customs service and of the operation of the joint services; The administrative expenses of the Joint Economic Board;

The financial obligations of the Administration of Palestine, consisting of: The service of the outstanding public debt; The cost of superannuation benefits, now being paid or falling due in the future, in accordance with the rules and to the extent established by paragraph 3 of chapter 3 above. After these obligations have been met in full, the surplus revenue from the customs and other common services shall be divided in the following manner: not less than 5 per cent and not more than 10 per cent to the City of Jerusalem; the residue shall be allocated to each State by the Joint Economic Board equitably, with the objective of maintaining a sufficient and suitable level of government and social services in each State, except that the share of either State shall not exceed the amount of that State's contribution to the revenues of the Economic Union by more than approximately four million pounds in any year. The amount granted may be adjusted by the Board according to the price level in relation to the prices prevailing at the time of the establishment of the Union. After five years, the principles of the distribution of the joint revenue may be revised by the Joint Economic Board on a basis of equity. All international conventions and treaties affecting customs tariff rates, and those communications services under the jurisdiction of the Joint Economic Board, shall be entered into by both States. In these matters, the two States shall be bound to act in accordance with the majority of the Joint Economic Board. The Joint Economic Board shall endeavour to secure for Palestine's exports fair and equal access to world markets. All enterprises operated by the Joint Economic Board shall pay fair wages on a uniform basis. Freedom of Transit and Visit The undertaking shall contain provisions preserving

freedom of transit and visit for all residents or citizens of both States and of the City of Jerusalem, subject to security considerations; provided that each State and the City shall control residence within its borders. Termination, Modification and Interpretation of the Undertaking The undertaking and any treaty issuing therefrom shall remain in force for a period of ten years. It shall continue in force until notice of termination, to take effect two years thereafter, is given by either of the parties. During the initial ten-year period, the undertaking and any treaty issuing therefrom may not be modified except by consent of both parties and with the approval of the General Assembly. Any dispute relating to the application or the interpretation of the undertaking and any treaty issuing therefrom shall be referred, at the request of either party, to the International Court Of Justice, unless the parties agree to another mode of settlement.

E. ASSETS

The movable assets of the Administration of Palestine shall be allocated to the Arab and Jewish States and the City of Jerusalem on an equitable basis. Allocations should be made by the United Nations Commission referred to iii section B, paragraph 1, above. Immovable assets shall become the property of the government of the territory in which they are situated. During the period between the appointment of the United Nations Commission and the termination of the Mandate, the mandatory Power shall, except in respect of ordinary operations, consult with the Commission on any measure which it may contemplate involving the liquidation, disposal or encumbering of the assets of the Palestine Government, such as the accumulated treasury surplus, the proceeds of Government bond issues, State lands or any other asset.

F. ADMISSION TO MEMBERSHIP IN THE UNITED NATIONS

When the independence of either the Arab or the Jewish State as envisaged in this plan has become effective and the declaration and undertaking, as envisaged in this plan, have been signed by either of them, sympathetic consideration should be given to its application for admission to membership in the United Nations in accordance with article 4 of the Charter of the United Nations.

Part II. -
Boundaries

A. THE ARAB STATE

The area of the Arab State in Western Galilee is bounded on the west by the Mediterranean and on the north by the frontier of the Lebanon from Ras en Naqura to a point north of Saliha. From there the boundary proceeds southwards, leaving the built-up area of Saliha in the Arab State, to join the southernmost point of this village. There it follows the western boundary line of the villages of 'Alma, Rihaniya and Teitaba, thence following the northern boundary line of Meirun village to join the Acre-Safad Sub-District boundary line. It follows this line to a point west of Es Sammu'i village and joins it again at the northernmost point of Farradiya. Thence it follows the sub-district boundary line to the Acre-Safad main road. From here it follows the western boundary of Kafr-I'nan village until it reaches the Tiberias-Acre Sub-District boundary line, passing to the west of the junction of the Acre-Safad and Lubiya-Kafr-I'nan roads. From the south-west corner of Kafr-I'nan village the boundary line follows the western boundary of the Tiberias Sub-District to a point close to the boundary line between the villages of Maghar and 'Eilabun, thence bulging out to the west to include as much of the eastern part

of the plain of Battuf as is necessary for the reservoir proposed by the Jewish Agency for the irrigation of lands to the south and east. The boundary rejoins the Tiberias Sub-District boundary at a point on the Nazareth-Tiberias road south-east of the built-up area of Tur'an; thence it runs southwards, at first following the sub-district boundary and then passing between the Kadoorie Agricultural School and Mount Tabor, to a point due south at the base of Mount Tabor. From here it runs due west, parallel to the horizontal grid line 230, to the north-east corner of the village lands of Tel Adashim. It then runs to the northwest corner of these lands, whence it turns south and west so as to include in the Arab State the sources of the Nazareth water supply in Yafa village. On reaching Ginneiger it follows the eastern, northern and western boundaries of the lands of this village to their south-west corner, whence it proceeds in a straight line to a point on the Haifa-Afula railway on the boundary between the villages of Sarid and El-Mujeidil. This is the point of intersection. The south-western boundary of the area of the Arab State in Galilee takes a line from this point, passing northwards along the eastern boundaries of Sarid and Gevat to the north-eastern corner of Nahalal, proceeding thence across the land of Kefar ha Horesh to a central point on the southern boundary of the village of 'Ilut, thence westwards along that village boundary to the eastern boundary of Beit Lahm, thence northwards and north-eastwards along its western boundary to the north-eastern corner of Waldheim and thence north-westwards across the village lands of Shafa 'Amr to the southeastern corner of Ramat Yohanan. From here it runs due north-north-east to a point on the Shafa 'Amr-Haifa road, west of its junction with the

road of I'billin. From there it proceeds north-east to a point on the southern boundary of I'billin situated to the west of the I'billin-Birwa road. Thence along that boundary to its westernmost point, whence it turns to the north, follows across the village land of Tamra to the north-westernmost corner and along the western boundary of Julis until it reaches the Acre-Safad road. It then runs westwards along the southern side of the Safad-Acre road to the Galilee-Haifa District boundary, from which point it follows that boundary to the sea. The boundary of the hill country of Samaria and Judea starts on the Jordan River at the Wadi Malih south-east of Beisan and runs due west to meet the Beisan-Jericho road and then follows the western side of that road in a north-westerly direction to the junction of the boundaries of the Sub-Districts of Beisan, Nablus, and Jenin. From that point it follows the Nablus-Jenin sub-District boundary westwards for a distance of about three kilometres and then turns north-westwards, passing to the east of the built-up areas of the villages of Jalbun and Faqqu'a, to the boundary of the Sub-Districts of Jenin and Beisan at a point northeast of Nuris. Thence it proceeds first northwestwards to a point due north of the built-up area of Zie'in and then westwards to the Afula-Jenin railway, thence north-westwards along the District boundary line to the point of intersection on the Hejaz railway. From here the boundary runs southwestwards, including the built-up area and some of the land of the village of Kh. Lid in the Arab State to cross the Haifa-Jenin road at a point on the district boundary between Haifa and Samaria west of El-Mansi. It follows this boundary to the southernmost point of the village of El-Buteimat. From here it follows the northern and eas-

tern boundaries of the village of Ar'ara rejoining the Haifa-Samaria district boundary at Wadi 'Ara, and thence proceeding south-south-westwards in an approximately straight line joining up with the western boundary of Qaqun to a point east of the railway line on the eastern boundary of Qaqun village. From here it runs along the railway line some distance to the east of it to a point just east of the Tulkarm railway station. Thence the boundary follows a line half-way between the railway and the Tulkarm-Qalqiliya-Jaljuliya and Ras El-Ein road to a point just east of Ras El-Ein station, whence it proceeds along the railway some distance to the east of it to the point on the railway line south of the junction of the Haifa-Lyddā and Beit Nabala lines, whence it proceeds along the southern border of Lydda airport to its south-west corner, thence in a south-westerly direction to a point just west of the built-up area of Sarafand El 'Amar, whence it turns south, passing just to the west of the built-up area of Abu El-Fadil to the north-east corner of the lands of Beer Ya'aqov. (The boundary line should be so demarcated as to allow direct access from the Arab State to the airport.) Thence the boundary line follows the western and southern boundaries of Ramle village, to the north-east corner of El Na'ana village, thence in a straight line to the southernmost point of El Barriya, along the eastern boundary of that village and the southern boundary of 'Innaba village. Thence it turns north to follow the southern side of the Jaffa-Jerusalem road until El-Qubab, whence it follows the road to the boundary of Abu-Shusha. It runs along the eastern boundaries of Abu Shusha, Seidun, Hulda to the southernmost point of Hulda, thence westwards in a straight line to the north-eastern corner of Umm

Kalkha, thence following the northern boundaries of Umm Kalkha, Qazaza and the northern and western boundaries of Mukhezín to the Gaza District boundary and thence runs across the village lands of El-Mismiya El-Kabira, and Yasur to the southern point of intersection, which is midway between the built-up areas of Yasur and Batani Sharqi. From the southern point of intersection the boundary lines run north-westwards between the villages of Gan Yavne and Barqa to the sea at a point half way between Nabi Yunis and Minat El-Qila, and south-eastwards to a point west of Qastina, whence it turns in a south-westerly direction, passing to the east of the built-up areas of Es Sawafir Esh Sharqiya and 'Ibdis. From the south-east corner of 'Ibdis village it runs to a point southwest of the built-up area of Beit 'Affa, crossing the Hebron-El-Majdal road just to the west of the built-up area of 'Iraq Suweidan. Thence it proceeds southward along the western village boundary of El-Faluja to the Beersheba Sub-District boundary. It then runs across the tribal lands of 'Arab El-Jubarat to a point on the boundary between the Sub-Districts of Beersheba and Hebron north of Kh. Khuweilifa, whence it proceeds in a south-westerly direction to a point on the Beersheba-Gaza main road two kilometres to the north-west of the town. It then turns south-eastwards to reach Wadi Sab' at a point situated one kilometer to the west of it. From here it turns north-eastwards and proceeds along Wadi Sab' and along the Beersheba-Hebron road for a distance of one kilometer, whence it turns eastwards and runs in a straight line to Kh. Kuseifa to join the Beersheba-Hebron Sub-District boundary. It then follows the Beersheba-Hebron boundary eastwards to a point north of Ras Ez-Zuweira, only departing

from it so as to cut across the base of the indentation between vertical grid lines 150 and 160. About five kilometres north-east of Ras Ez-Zuweira it turns north, excluding from the Arab State a strip along the coast of the Dead Sea not more than seven kilometres in depth, as far as 'Ein Geddi, whence it turns due east to join the Transjordan frontier in the Dead Sea. The northern boundary of the Arab section of the coastal plain runs from a point between Minat El-Qila and Nabi Yunis, passing between the built-up areas of Gan Yavne and Barqa to the point of intersection. From here it turns south-westwards, running across the lands of Batani Sharqi, along the eastern boundary of the lands of Beit Daras and across the lands of Julis, leaving the built-up areas of Batani Sharqi and Julis to the westwards, as far as the north-west corner of the lands of Beit-Tima. Thence it runs east of El-Jiya across the village lands of El-Barbara along the eastern boundaries of the villages of Beit Jirja, Deir Suneid and Dimra. From the south-east corner of Dimra the boundary passes across the lands of Beit Hanun, leaving the Jewish lands of Nir-Am to the eastwards. From the south-east corner of Beit Hanun the line runs south-west to a point south of the parallel grid line 100, then turns north-west for two kilometres, turning again in a southwesterly direction and continuing in an almost straight line to the north-west corner of the village lands of Kirbet Ikhza'a. From there it follows the boundary line of this village to its southernmost point. It then runs in a southerly direction along the vertical grid line 90 to its junction with the horizontal grid line 70. It then turns south-eastwards to Kh. El-Ruheiba and then proceeds in a southerly direction to a point known as El-Baha, beyond which it

crosses the Beersheba-El 'Auja main road to the west of Kh. El-Mushrifa. From there it joins Wadi El-Zaiyatin just to the west of El-Subeita. From there it turns to the north-east and then to the south-east following this Wadi and passes to the east of 'Abda to join Wadi Nafkh. It then bulges to the south-west along Wadi Nafkh, Wadi 'Ajrim and Wadi Lassan to the point where Wadi Lassan crosses the Egyptian frontier. The area of the Arab enclave of Jaffa consists of that part of the town-planning area of Jaffa which lies to the west of the Jewish quarters lying south of Tel-Aviv, to the west of the continuation of Herzl street up to its junction with the Jaffa-Jerusalem road, to the south-west of the section of the Jaffa-Jerusalem road lying south-east of that junction, to the west of Miqve Yisrael lands, to the north-west of Holon local council area, to the north of the line linking up the north-west corner of Holon with the north-east corner of Bat Yam local council area and to the north of Bat Yam local council area. The question of Karton quarter will be decided by the Boundary Commission, bearing in mind among other considerations the desirability of including the smallest possible number of its Arab inhabitants and the largest possible number of its Jewish inhabitants in the Jewish State.

B. THE JEWISH STATE

The north-eastern sector of the Jewish State (Eastern Galilee) is bounded on the north and west by the Lebanese frontier and on the east by the frontiers of Syria and Trans-jordan. It includes the whole of the Huleh Basin, Lake Tiberias, the whole of the Beisan Sub-District, the boundary line being extended to the crest of the Gilboa

mountains and the Wadi Malih. From there the Jewish State extends north-west, following the boundary described in respect of the Arab State. The Jewish section of the coastal plain extends from a point between Minat El-Qila and Nabi Yunis in the Gaza Sub-District and includes the towns of Haifa and Tel-Aviv, leaving Jaffa as an enclave of the Arab State. The eastern frontier of the Jewish State follows the boundary described in respect of the Arab State. The Beersheba area comprises the whole of the Beersheba Sub-District, including the Negeb and the eastern part of the Gaza Sub-District, but excluding the town of Beersheba and those areas described in respect of the Arab State. It includes also a strip of land along the Dead Sea stretching from the Beersheba-Hebron Sub-District boundary line to 'Ein Geddi, as described in respect of the Arab State.

C. THE CITY OF JERUSALEM

The boundaries of the City of Jerusalem are as defined in the recommendations on the City of Jerusalem. (See Part III, section B, below).

Part III.
City of Jerusalem(5)

A. SPECIAL REGIME

The City of Jerusalem shall be established as a corpus separatum under a special international regime and shall be administered by the United Nations. The Trusteeship Council shall be designated to discharge the responsibilities of the Administering Authority on behalf of the United Nations.

B. BOUNDARIES OF THE CITY

The City of Jerusalem shall include the present municipality of Jerusalem plus the surrounding villages and towns, the most eastern of which shall be Abu Dis; the most southern, Bethlehem; the most western, 'Ein Karim (including also the built-up area of Motsa); and the most northern Shu'fat, as indicated on the attached sketch-map (annex B).

C. STATUTE OF THE CITY

The Trusteeship Council shall, within five months of the approval of the present plan, elaborate and approve a detailed statute of the City which shall contain, inter alia, the substance of the following provisions: Government machinery; special objectives. The Administering Authority in discharging its administrative obligations shall pursue the following special objectives: To protect and to preserve the unique spiritual and religious interests located in the city of the three great monotheistic faiths throughout the world, Christian, Jewish and Moslem; to this end to ensure that order and peace, and especially religious peace, reign in Jerusalem; To foster cooperation among all the inhabitants of the city in their own interests as well as in order to encourage and support the peaceful development of the mutual relations between the two Palestinian peoples throughout the Holy Land; to promote the security, well-being and any constructive measures of development of the residents having regard to the special circumstances and customs of the various peoples and communities. Governor and Administrative staff. A Governor of the City of Jerusalem shall be appointed by the Trusteeship Council and shall be responsible to it. He shall be selected on the basis of special qualifications and without regard to nationality. He shall not, however, be a citizen of either State in Palestine. The Governor shall represent the United Nations in the City and shall exercise on their behalf all powers of administration, including the conduct of external affairs. He shall be

assisted by an administrative staff classed as international officers in the meaning of Article 100 of the Charter and chosen whenever practicable from the residents of the city and of the rest of Palestine on a non-discriminatory basis. A detailed plan for the organization of the administration of the city shall be submitted by the Governor to the Trusteeship Council and duly approved by it.

3. Local autonomy The existing local autonomous units in the territory of the city (villages, townships and municipalities) shall enjoy wide powers of local government and administration. The Governor shall study and submit for the consideration and decision of the Trusteeship Council a plan for the establishment of special town units consisting, respectively, of the Jewish and Arab sections of new Jerusalem. The new town units shall continue to form part of the present municipality of Jerusalem. Security measures The City of Jerusalem shall be demilitarized; neutrality shall be declared and preserved, and no para-military formations, exercises or activities shall be permitted within its borders.

Should the administration of the City of Jerusalem be seriously obstructed or prevented by the non-cooperation or interference of one or more sections of the population the Governor shall have authority to take such measures as may be necessary to restore the effective functioning of administration. To assist in the maintenance of internal law and order, especially for the protection of the Holy Places and religious buildings and sites in the city, the Governor shall organize a special police force of adequate strength, the members of which shall be recruited outside of Palestine. The Governor shall be empowered to direct such budgetary

provision as may be necessary for the maintenance of this force. Legislative Organization. A Legislative Council, elected by adult residents of the city irrespective of nationality on the basis of universal and secret suffrage and proportional representation, shall have powers of legislation and taxation. No legislative measures shall, however, conflict or interfere with the provisions which will be set forth in the Statute of the City, nor shall any law, regulation, or official action prevail over them. The Statute shall grant to the Governor a right of vetoing bills inconsistent with the provisions referred to in the preceding sentence. It shall also empower him to promulgate temporary ordinances in case the Council fails to adopt in time a bill deemed essential to the normal functioning of the administration. Administration of Justice. The Statute shall provide for the establishment of an independent judiciary system, including a court of appeal. All the inhabitants of the city shall be subject to it. Economic Union and Economic Regime. The City of Jerusalem shall be included in the Economic Union of Palestine and be bound by all stipulations of the undertaking and of any treaties issued therefrom, as well as by the decisions of the Joint Economic Board. The headquarters of the Economic Board shall be established in the territory City. The Statute shall provide for the regulation of economic matters not falling within the regime of the Economic Union, on the basis of equal treatment and non-discrimination for all members of the United Nations and their nationals. Freedom of Transit and Visit: Control of residents. Subject to considerations of security, and of economic welfare as determined by the Governor under the directions of the Trusteeship Council, freedom of entry into, and residence within the borders of

the City shall be guaranteed for the residents or citizens of the Arab and Jewish States. Immigration into, and residence within, the borders of the city for nationals of other States shall be controlled by the Governor under the directions of the Trusteeship Council. Relations with Arab and Jewish States. Representatives of the Arab and Jewish States shall be accredited to the Governor of the City and charged with the protection of the interests of their States and nationals in connection with the international administration of the City. Official languages. Arabic and Hebrew shall be the official languages of the city. This will not preclude the adoption of one or more additional working languages, as may be required. Citizenship. All the residents shall become ipso facto citizens of the City of Jerusalem unless they opt for citizenship of the State of which they have been citizens or, if Arabs or Jews, have filed notice of intention to become citizens of the Arab or Jewish State respectively, according to Part 1, section B, paragraph 9, of this Plan. The Trusteeship Council shall make arrangements for consular protection of the citizens of the City outside its territory.

Freedoms of citizens Subject only to the requirements of public order and morals, the inhabitants of the City shall be ensured the enjoyment of human rights and fundamental freedoms, including freedom of conscience, religion and worship, language, education, speech and press, assembly and association, and petition. No discrimination of any kind shall be made between the inhabitants on the grounds of race, religion, language or sex. All persons within the City shall be entitled to equal protection of the laws. The family law and personal status of the various persons and communities and their religious interests, including

endowments, shall be respected. Except as may be required for the maintenance of public order and good government, no measure shall be taken to obstruct or interfere with the enterprise of religious or charitable bodies of all faiths or to discriminate against any representative or member of these bodies on the ground of his religion or nationality. The City shall ensure adequate primary and secondary education for the Arab and Jewish communities respectively, in their own languages and in accordance with their cultural traditions. The right of each community to maintain its own schools for the education of its own members in its own language, while conforming to such educational requirements of a general nature as the City may impose, shall not be denied or impaired. Foreign educational establishments shall continue their activity on the basis of their existing rights. No restriction shall be imposed on the free use by any inhabitant of the City of any language in private intercourse, in commerce, in religion, in the Press or in publications of any kind, or at public meetings. Holy Places Existing rights in respect of Holy Places and religious buildings or sites shall not be denied or impaired. Free access to the Holy Places and religious buildings or sites and the free exercise of worship shall be secured in conformity with existing rights and subject to the requirements of public order and decorum. Holy Places and religious buildings or sites shall be preserved. No act shall be permitted which may in any way impair their sacred character. If at any time it appears to the Governor that any particular Holy Place, religious building or site is in need of urgent repair, the Governor may call upon the community or communities concerned to carry out such repair. The Governor may carry it out

himself at the expense of the community or communities concerned if no action is taken within a reasonable time. No taxation shall be levied in respect of any Holy Place, religious building or site which was exempt from taxation on the date of the creation of the City. No change in the incidence of such taxation shall be made which would either discriminate between the owners or occupiers of Holy Places, religious buildings or sites or would place such owners or occupiers in a position less favourable in relation to the general incidence of taxation than existed at the time of the adoption of the Assembly's recommendations. Special powers of the Governor in respect of the Holy Places, religious buildings and sites in the City and in any part of Palestine. The protection of the Holy Places, religious buildings and sites located in the City of Jerusalem shall be a special concern of the Governor. With relation to such places, buildings and sites in Palestine outside the city, the Governor shall determine, on the ground of powers granted to him by the Constitution of both States, whether the provisions of the Constitution of the Arab and Jewish States in Palestine dealing therewith and the religious rights appertaining thereto are being properly applied and respected. The Governor shall also be empowered to make decisions on the basis of existing rights in cases of disputes which may arise between the different religious communities or the rites of a religious community in respect of the Holy Places, religious buildings and sites in any part of Palestine. In this task he may be assisted by a consultative council of representatives of different denominations acting in an advisory capacity.

D. DURATION OF THE SPECIAL REGIME

The Statute elaborated by the Trusteeship Council the aforementioned principles shall come into

force not later than 1 October 1948. It shall remain in force in the first instance for a period of ten years, unless the Trusteeship Council finds it necessary to undertake a re-examination of these provisions at an earlier date. After the expiration of this period the whole scheme shall be subject to examination by the Trusteeship Council in the light of experience acquired with its functioning. The residents the City shall be then free to express by means of a referendum their wishes as to possible modifications of regime of the City.

Part IV. Capitulations

States whose nationals have in the past enjoyed in Palestine the privileges and immunities of

foreigners, including the benefits of consular jurisdiction and protection, as formerly enjoyed by capitulation or usage in the Ottoman Empire, are invited to renounce any right pertaining to them to the re-establishment of such privileges and immunities in the proposed Arab and Jewish States and the City of Jerusalem.

Adopted at the 128th plenary meeting:

In favour: 33

Australia, Belgium, Bolivia, Brazil, Byelorussian S.S.R., Canada, Costa Rica, Czechoslovakia,

Denmark, Dominican Republic, Ecuador, France, Guatemala, Haiti, Iceland, Liberia, Luxemburg,

Netherlands, New Zealand, Nicaragua, Norway, Panama, Paraguay, Peru, Philippines, Poland,

Sweden, Ukrainian S.S.R., Union of South Africa, U.S.A., U.S.S.R., Uruguay, Venezuela.

Against: 13

Afghanistan, Cuba, Egypt, Greece, India, Iran, Iraq, Lebanon, Pakistan, Saudi Arabia, Syria,

Turkey, Yemen.

Abstained: 10

Argentina, Chile, China, Colombia, El Salvador,
Ethiopia, Honduras, Mexico, United Kingdom,
Yugoslavia.

(1) See Official Records of the General Assembly, Second Session Supplement No. 11, Volumes I-IV.

** At its hundred and twenty-eighth plenary meeting on 29 November 1947 the General Assembly, in accordance with the terms of the above resolution, elected the following members of the United Nations Commission on Palestine: Bolivia, Czechoslovakia, Denmark, Panama, and Philippines.*

.(2) This resolution was adopted without reference to a Committee.

.(3) The following stipulation shall be added to the declaration concerning the Jewish State: "In the Jewish State adequate facilities shall be given to Arabic-speaking citizens for the use of their language, either orally or in writing, in the legislature, before the Courts and in the administration."

.(4) In the declaration concerning the Arab State, the words "by an Arab in the Jewish State" should be replaced by the words "by a Jew in the Arab State."

.(5) On the question of the internationalization of Jerusalem, see also General Assembly resolutions 185 (S-2) of 26 April 1948; 187 (S-2) of 6 May 1948, 303 (IV) of 9 December 1949, and resolutions of the Trusteeship Council (Section IV).

EKLER 2:

BM GÜVENLİK KONSEYİ 22 KASIM 1967
TARİHLİ (242) SAYILI KARARI²³

Decisions	Décisions
At its 1373rd meeting, on 9 November 1967, the Council decided to invite the representatives of the United Arab Republic, Israel and Jordan to participate, without vote, in the discussion of the item entitled "The situation in the Middle East: Letter dated 7 November 1967 from the Permanent Representative of the United Arab Republic addressed to the President of the Security Council (S/8226)". ¹⁴	A sa 1373 ^e séance, le 9 novembre 1967, le Conseil a décidé d'inviter les représentants de la République arabe unie, d'Israël et de la Jordanie à participer, sans droit de vote, à la discussion de la question intitulée "La situation au Moyen-Orient : Lettre, en date du 7 novembre 1967, adressée au Président du Conseil de sécurité par le représentant permanent de la République arabe unie (S/8226)". ¹⁴
At its 1373th meeting, on 13 November 1967, the Council decided to invite the representative of Syria to participate, without vote, in the discussion of the question.	A sa 1373 ^e séance, le 13 novembre 1967, le Conseil a décidé d'inviter le représentant de la Syrie à participer, sans droit de vote, à la discussion de la question.

23 BM Ana Sayfa UN Home Page, <http://daccess-dds-ny.un.org/doc/RESOLUTION/GEN/NR0240/94/IMG/NR024094.pdf?OpenElement>

Resolution 242 (1967)

of 22 November 1967

The Security Council,

Expressing its continuing concern with the grave situation in the Middle East,

Emphasizing the inadmissibility of the acquisition of territory by war and the need to work for a just and lasting peace in which every State in the area can live in security,

Emphasizing further that all Member States in their acceptance of the Charter of the United Nations have undertaken a commitment to act in accordance with Article 2 of the Charter,

1. Affirms that the fulfilment of Charter principles requires the establishment of a just and lasting peace in the Middle East which should include the application of both the following principles:

- (i) Withdrawal of Israeli armed forces from territories occupied in the recent conflict;
- (ii) Termination of all claims or states of belligerency and respect for and acknowledgement of the sovereignty, territorial integrity and political independence of every State in the area and their right to live in peace within secure and recognized boundaries free from threats or acts of force;

2. Affirms further the necessity

- (a) For guaranteeing freedom of navigation through international waterways in the area;
- (b) For achieving a just settlement of the refugee problem;
- (c) For guaranteeing the territorial integrity and political independence of every State in the area,

or that,

Résolution 242 (1967)

du 22 novembre 1967

Le Conseil de sécurité,

Exprimant l'inquiétude que continue de lui causer la grave situation au Moyen-Orient,

Soulignant l'inadmissibilité de l'acquisition de territoire par la guerre et la nécessité d'œuvrer pour une paix juste et durable permettant à chaque Etat de la région de vivre en sécurité,

Soulignant en outre que tous les Etats Membres, en acceptant la Charte des Nations Unies, ont contracté l'engagement d'agir conformément à l'article 2 de la Charte,

1. Affirme que l'accomplissement des principes de la Charte exige l'établissement d'une paix juste et durable au Moyen-Orient qui devrait comprendre l'application des deux principes suivants :

- a) Retrait des forces armées israéliennes des territoires occupés lors du récent conflit;
- b) Suppression de toutes exigences de belligérenté ou de tous états de belligérenté et respect et reconnaissance de la souveraineté, de l'intégrité territoriale et de l'indépendance politique de chaque Etat de la région et de leur droit de vivre en paix à l'intérieur de frontières sûres et reconnues à l'abri de menaces ou d'actes de force;

2. Affirme en outre la nécessité

- a) De garantir la liberté de navigation sur les voies d'eau internationales de la région;
- b) De réaliser un juste règlement du problème des réfugiés;
- c) De garantir l'intégrité territoriale et l'indépendance politique de chaque Etat de la région, par

ou que,

through measures including the establishment of demilitarized zones;

3. Requests the Secretary-General to designate a Special Representative to proceed to the Middle East to establish and maintain contacts with the States concerned in order to promote agreement and assist efforts to achieve a peaceful and accepted settlement in accordance with the provisions and principles in this resolution;

4. Requests the Secretary-General to report to the Security Council on the progress of the efforts of the Special Representative as soon as possible.

Adopted unanimously at the 1396th meeting.

Decision

On 8 December 1967, the following statement which reflected the view of the members of the Council was circulated by the President as a Security Council document (S/6286):²⁸

"As regards document S/6053/Add.1,²⁹ brought to the attention of the Security Council, the members, recalling the consensus reached at its 1396th meeting on 9 July 1967, recognize the necessity of the enlargement by the Secretary-General of the number of observers in the Suez Canal zone and the provision of additional technical material and means of transportation."

des mesures comprenant la création de zones démilitarisées;

3. Prie le Secrétaire général de désigner un représentant spécial pour se rendre au Moyen-Orient afin d'y établir et d'y maintenir des rapports avec les États intéressés en vue de favoriser un accord et de secourir les efforts tendant à aboutir à un règlement pacifique et accepté, conformément aux dispositions et aux principes de la présente résolution;

4. Prie le Secrétaire général de présenter annuellement au Conseil de sécurité un rapport d'activité sur les efforts de son représentant spécial.

Adopté à l'unanimité à la 1396e séance.

Décision

Le 8 décembre 1967, le Président a fait distribuer, en tant que document du Conseil (S/6286²⁸), la déclaration ci-après qui reflète l'avis des membres du Conseil :

"En ce qui concerne le document S/6053/Add.1²⁹, soumis à l'attention du Conseil de sécurité, les membres de celui-ci, rappelant le consensus intervenu à sa 1396e séance, le 9 juillet 1967, reconnaissent la nécessité de l'accroissement, par le Secrétaire général, du nombre des observateurs dans le secteur du canal de Suez et de la mise à la disposition de ceux-ci de matériel technique et de moyens de transport supplémentaires."

